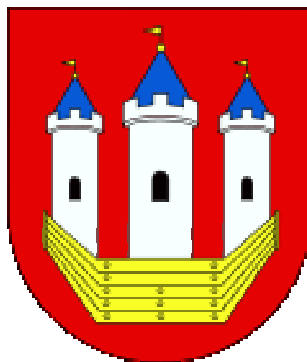


Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXVIII/168/09
Rady Miejskiej w Kobylinie
z dnia 30 marca 2009 roku

BURMISTRZ KOBYLINA



**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
MIASTO I GMINA KOBYLIN**

Czerwiec 2008 r.



ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61) 65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA MIASTO I GMINA KOBYLIN

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr Joanna Witkowska

mgr inż. Magdalena Przybyła

Ewelina Sergiel



1. WSTĘP.....	9
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA	9
1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	9
1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	9
1.4. RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2004-2006.....	9
1.5. ŹRÓDŁA DANYCH.....	9
1.6. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	10
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	11
2.1. POŁOŻENIE I UWARUNKOWANIA Z NIM ZWIĄZANE	11
2.1.1. Geograficzne	11
2.1.2. Położenie administracyjne i komunikacyjne	11
2.1.3. Klimat.....	11
2.2. STAN PRZESTRZENI	12
2.3. SPOŁECZNOŚĆ	12
2.4. RYS HISTORYCZNY	12
2.5. GOSPODARKA.....	13
3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	14
3.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	14
3.1.1. Pomniki przyrody	14
3.1.2. Zieleń urządzona	14
3.1.3. Edukacja ekologiczna	14
3.1.4. Przyjęte cele i priorytety	14
3.1.5. Kierunki działań	15
3.1.6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	15
3.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	17
3.2.1. Analiza stanu istniejącego.....	17
3.2.2. Przewidywane kierunki zmian.....	17
3.2.3. Przyjęte cele i priorytety	18
3.2.4. Kierunki działań	18
3.2.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	18
3.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	19
3.3.1. Analiza stanu istniejącego.....	19
3.3.2. Przewidywane kierunki zmian.....	21
3.3.3. Przyjęte cele.....	21
3.3.4. Kierunki działań	21
3.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	22
3.4. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH.....	23
3.4.1. Analiza stanu istniejącego.....	23
3.4.2. Przyjęte cele.....	25
3.4.3. Kierunki działań	25
3.4.4. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	26
4. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIA MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	27
4.1. MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI	27
4.1.1. Analiza stanu istniejącego.....	27
4.1.2. Przewidywane kierunki zmian.....	28
4.1.3. Przyjęte cele.....	29
4.1.4. Kierunki działań	29
4.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	29
4.2. WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	30
4.2.1. Analiza stanu istniejącego.....	30
4.2.2. Przewidywane kierunki zmian.....	33
4.2.3. Przyjęte cele.....	33
4.2.4. Kierunki działań	33
4.2.5. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	34
4.3. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	34
4.3.1. Analiza stanu istniejącego.....	34
4.3.2. Przewidywane kierunki zmian.....	36



4.3.3.	Przyjęte cele.....	36
4.3.4.	Kierunki działań.....	36
4.3.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	36
5.	ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	38
5.1.	JAKOŚĆ WÓD.....	38
5.1.1.	Analiza stanu istniejącego.....	38
5.1.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	41
5.1.3.	Przyjęte cele.....	42
5.1.4.	Kierunki działań.....	42
5.1.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	42
5.2.	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA.....	44
5.2.1.	Analiza stanu istniejącego.....	44
5.2.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	46
5.2.3.	Przyjęte cele.....	46
5.2.4.	Kierunki działań.....	46
5.2.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	47
5.3.	POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE.....	48
5.3.1.	Analiza stanu istniejącego.....	48
5.3.2.	Przyjęte cele.....	49
5.3.3.	Kierunki działań.....	49
5.3.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	49
5.4.	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	50
5.4.1.	Analiza stanu istniejącego.....	51
5.4.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	53
5.4.3.	Przyjęte cele.....	53
5.4.4.	Kierunki działań.....	53
5.4.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	54
5.5.	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	56
5.5.1.	Analiza stanu istniejącego.....	56
5.5.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	56
5.5.3.	Przyjęte cele.....	56
5.5.4.	Kierunki działań.....	56
5.5.5.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych.....	56
5.6.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU.....	57
5.6.1.	Przyjęte cele i priorytety.....	57
6.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU.....	58
6.1.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA.....	58
6.2.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY FINANSOWE.....	58
6.3.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY KARNE I ADMINISTRACYJNE.....	58
6.4.	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA GMINY.....	58
6.5.	EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	59
6.6.	UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PODEJMOWANIU DECYZJI.....	59
6.7.	PODEJŚCIE DO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO – EKOLOGIZACJA.....	59
7.	STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	61

Spis Tabel:

Tabela 1 Powierzchnia gminy Kobylin.....	12
Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminie Kobylin.....	12
Tabela 4 Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przyrody.....	15
Tabela 5 Własność lasów w gminie Kobylin na tle powiatu krotoszyńskiego.....	17
Tabela 6. Zadania do realizacji na lata 2008-2015.....	18
Tabela 7 Kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych w gminie Kobylin na tle powiatu krotoszyńskiego.....	19
Tabela 8. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb.....	22
Tabela 9 Charakterystyka ujęć wód podziemnych.....	24
Tabela 10 Zużycie wody na potrzeby w gminie Kobylin w latach 2004-2006.....	25
Tabela 11. Lista przedsięwzięć w ramach ochrony kopalni i wód podziemnych.....	26



Tabela 12 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminie Kobylin w latach 2004-2007	27
Tabela 13 Przedsięwzięcia związane z termomodernizacją budynków przeprowadzone w latach 2004-2007	27
Tabela 14 Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w gminie Kobylin	28
Tabela 15 Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w gminie Kobylinie	28
Tabela 16. Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii	29
Tabela 17. Potencjalna energia użyteczna w kWh/m ² /rok w wyróżnionych rejonach Polski	31
Tabela 18. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu - odnawialne źródła energii	34
Tabela 19. Przedsięwzięcia na lata 2008 - 2015 w zakresie ochrony przed powodzią	36
Tabela 20 Zadania zrealizowane na terenie gminy Kobylin w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej	40
Tabela 21 Oczyszczalnia ścieków w gminie Kobylin	40
Tabela 22. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	42
Tabela 23 Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu – pomiar metodą pasywną w latach 2004- 2007	45
Tabela 24 Zrealizowane przedsięwzięcia w zakresie ochrony powietrza zrealizowane na terenie gminy Kobylin ..	45
Tabela 25 Zestawienie prac poprawiających stan nawierzchni dróg powiatowych w 2007 r.	46
Tabela 26. Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 związane z ochroną powietrza atmosferycznego	47
Tabela 27 Zadania przeznaczone do realizacji	49
Tabela 28 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikiem L _{Aeq D} i L _{Aeq N} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby	50
Tabela 29 Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w 2007r.	52
Tabela 30. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed hałasem	54
Tabela 31. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	56

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000	30
Rysunek 2 Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m ² /rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju	31
Rysunek 3 Mapa temperatur w stropie utworów Jury Dolnej na Niżu Polskim	32

LEGENDA SKRÓTÓW:

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 GUS – Główny Urząd Statystyczny
 GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 GDDKiA,- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
 GZWP – główny zbiornik wód podziemnych
 IMiGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
 KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
 FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
 NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
 OZE – odnawialne źródła energii
 OWO – obszar wysokiej ochrony wód podziemnych
 PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 PZD – Powiatowy Zarząd Dróg
 RCEE – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej
 RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
 Sch-R – Stacja Chemiczno-Rolnicza
 WPI – Wieloletni Plan Inwestycyjny
 WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
 WIR – Wielkopolska Izba Rolnicza
 WZDW – Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich,
 WGKKiGN – Wydział Geodezji, kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami
 WZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych





1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja uchwalonego przez Radę Miejską Kobylin Uchwałą nr XIX/128/2004 Rady Miejskiej z dnia 30 czerwca 2004 r. Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Kobylin.

1.2. Cel i zakres opracowania

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2007 nr 39, poz. 251 r. ze zm.), przyjęte dokumenty podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Celem opracowania jest aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Kobylin” Odniesieniem do Programu jest również „Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Kobylin za lata 2004-2006”

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Prawo ochrony środowiska w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania, co 4 lata programu ochrony środowiska.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez ustawę z 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2006.129.902) w art.17 i 18, oraz ustawę z 27.07.2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, Środowiska (DZ.U. z 2008 nr 25 poz 150 ze zm) w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (MŚ grudzień 2002).

1.4. Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska w latach 2004-2006

W latach 2004 – 2006 wykonano szereg inwestycji, które w znacznym stopniu wpłynęły na poprawę stanu środowiska na terenie gminy Kobylin.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w ramach gminnego programu można zaliczyć:

- działania modernizacyjne sieci wodociągowej ze szczególnym uwzględnieniem przyłączy wodociągowych, a także dokonał gruntownych remontów i modernizacji wymienionych hydroforni w Łagiewnikach i Długotęce,
- zamienienie szeregu systemów grzewczych z węglowego na gazowe w placówkach komunalnych, szczególnie oświatowych
- wykonanie spisu szamb i zbiorników bezodpływowych

Mimo tak krótkiego okresu czasu, jaki upłynął od zatwierdzenia programu ochrony środowiska nastąpiły zmiany w przepisach na tyle znaczące, że część zadań zapisanych w programie uległa zdezaktualizowaniu. Ponadto niektóre z zadań obciążających samorząd gminy wymaga nakładów znacznych środków finansowych, co niejednokrotnie jest podstawową przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych tematów zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie.

1.5. Źródła danych

- o Urząd Miejski Kobylin,
- o Powiatowy Zarząd Dróg w Krotoszynie,



- o Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Krotoszynie,
- o Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- o Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- o WZMiUW,
- o WIR, Biuro Powiatowe,
- o WIOŚ Poznań,
- o GUS,

1.6. Polityka ekologiczna państwa

W grudniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła „Politykę ekologiczną państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja tego celu osiądana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska

Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

W dalszej części Programu rozwinięte zostaną powyższe cele w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.



2. Charakterystyka Gminy

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

2.1.1. Geograficzne

Gmina Kobylin położona jest na południu województwa wielkopolskiego, w powiecie krotoszyńskim i graniczy z gminami: Jutrosin, powiat Rawicz, Pępowo i Pogorzela, powiat Gostyń, Krotoszyn i Zduny, powiat Krotoszyn.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego gmina Kobylin leży w obrębie Wysoczyzny Kaliskiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Południowopolskiej. Prawie 80% ogólnej powierzchni gminy zajmują użytki rolne, w tym prawie 71% stanowią grunty rolne i około 9% użytki zielone. Prawie 11,5% gminy zajmują lasy.

Pod względem ukształtowania powierzchni Gmina Kobylin charakteryzuje się małym urozmaicheniem rzeźby terenu, jest to obszar mało urozmaicony, monotony, płaski, a spadki sporadycznie przekraczają 2%. Różnica wysokości pomiędzy najniższym położonym punktem w dolinie rzeki Rdęcy a kulminacją terenu (131,0 m n.p.m. na północny-zachód od miasta) przekracza 30m. Przejście od najniższych położonych teras zalewowych rzek do powierzchni wysoczyzny jest bardzo łagodne.

W ukształtowaniu powierzchni terenu można wyróżnić następujące formy morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa płaska wyniesiona około 113-130m n.p.m. i położona 15-20 m ponad dnem dolin rzek: Orli, Rdęcy i Ochli,
- terasa nadzalewowa wysoka położona około 106-115 m n.p.m. i wyniesiona w stosunku do terasy zalewowej 2-3 m,
- terasa zalewowa położona około 98-105 m n.p.m.,
- wydmy sporadycznie występujące w zachodniej części gminy, o spadkach 5-10% i wysokościach nie przekraczających 5m.

Charakterystyczne dla obszaru Gminy Kobylin jest znaczne, peryglacjalne złagodzenie form ukształtowania terenu, co powoduje zatarcie między nimi grani, a jednocześnie wprowadza monotonię krajobrazową.

Obszar gminy Kobylin położony jest w Monoklinie Przedsudeckiej. Podłoże budują osady permo-mezozoiczne, przykryte utworami trzeciorzędowymi: oligoceńskimi, mioceniowymi i plioceniowymi. Miąższość utworów trzeciorzędowych wynosi około 290 metrów.

Na osadach trzeciorzędowych zalegają czwartorzędowe plejstoceniowe zlodowacenia północnopolskiego i środkowopolskiego oraz holoceniowe. Miąższości osadów czwartorzędowych wahają się od 20 m w rejonie Kobyliny do 40 m w okolicach Łagiewnik.

2.1.2. Położenie administracyjne i komunikacyjne

Gmina ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę; większość dróg gminnych posiada powierzchnię utwardzoną, a drogi wojewódzkie, jak również droga krajowa 324 prowadząca z Kalisza do Zielonej Góry i dalej, nawierzchnię bitumiczną. Oprócz drogi krajowej przez Kobylin przebiega także linia kolejowa: dwutorowa relacji Leszno-Ostrów Wielkopolski.

2.1.3. Klimat

Gmina Kobylin położona w południowo-zachodniej części regionu kaliskiego, w powiecie krotoszyńskim, znajduje się pod dominującym wpływem cyrkulacji zachodniej, związanej z oddziaływaniem Oceanu Atlantyckiego. Stosunkowo często docierają tu masy wilgotnego powietrza polarnomorskiego. Ze wschodu i z południa napływają też, choć z mniejszą częstością, suche masy powietrza kontynentalnego. Wpływ tych tak zróżnicowanych mas tworzy różnorodność klimatyczną objawiającą się częstymi zmianami pogody.

Napływ mas powietrza determinuje rozkład kierunków wiatru. Przeważają więc wiatry z zachodu i południowego zachodu /35 %/. Udział wiatrów z sektora wschodniego nie przekracza w roku /20 %/. Wiatry z kierunku S, SW, SE wieją przez 26 % dni w roku.

Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3.5 m/s. Najwyższą prędkością charakteryzują się wiatry zachodnie. Przeważają wiatry słabe, przez 30 % dni w roku wieją wiatry o prędkości 1 m/s/.

Średnia temperatura roczna oraz roczna suma opadów atmosferycznych, w tym w regionie jest wyższa od ogólnopolskiej.



Średnia roczna temperatura powietrza rzędu /7.80C/ jest wynikiem wystąpienia długiego okresu wegetacyjnego /wczesna wiosna/ oraz stosunkowo małej liczby dni z mrozem /krótka i łagodna zima/. Maksymalne temperatury osiągały wartość /36.90C/, minimalne /-28.10C/. Absolutna roczna amplituda temperatury powietrza wynosi 66.80C.

Roczna suma opadów przekracza 500 mm /517 mm/. Maksymalna suma roczna wynosi 628 mm, minimalna 339 mm. Najwyższe opady występują w okresie letnim, co jest związane z wystąpieniem burz.

Wg klasyfikacji A.Wosia gmina Kobylin leży w regionie południowowielkopolskim, charakteryzującym się:

- znaczną liczbą dni słonecznych lub z małym zachmurzeniem,
- dużą liczbą dni ciepłych bez opadu,
- największą w Wielkopolsce liczbą dni bardzo ciepłych.

2.2. Stan przestrzeni

Dane na temat powierzchni i użytkowania gruntów w gminie Kobylin zamieszczono poniżej.

Tabela 1 Powierzchnia gminy Kobylin

Lp.	Jednostka administracyjna	Powierzchnia [km ²]
1.	Kobylin	112

Źródło: GUS - 31.12.2007 r.

Gmina stanowi 15,73% powierzchni powiatu krotoszyńskiego.

2.3. Społeczność

Liczba ludności pod koniec 2006 r. wynosiła 8152. W stosunku do roku 2004 przybyło 54 mieszkańców.

Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminie Kobylin

Lp.	Jednostka administracyjna	2004	2005	2006	2007
1	Kobylin	8 098	8 124	8 152	8230
2	Kobylin - miasto	3 007	3 060	3 092	3182
3	Kobylin - obszar wiejski	5 091	5 064	5 060	5048

Źródło: GUS - 31.12.2007 r.

2.4. Rys historyczny

Kobylin to jedno z najstarszych miast polski liczących sobie ponad 700 lat. Nazwa miasta Kobylin, znanego w swych początkach historii również pod nazwą Wenecja, sięga roku 1289, dokładnie 15 sierpnia tegoż roku, kiedy to pojawia się w dokumencie arcybpa. Jakuba Świnki wystawionego dla tutejszego kościoła. Kolejna wzmianka pochodzi z 6 lutego 1303 roku, z dokumentu wojewody Mikołaja wydanym w Kaliszu. Wynika z nich, że miasto założono na prawie polskim. Prawo magdeburskie otrzymało 21 grudnia 1430 roku od króla Władysława Jagiełły.

Pierwszymi właścicielami Kobylina w XIII i XIV wieku byli wojewodowie kaliscy, w tym ród Łodziów. Prawdopodobnie z rodu Łodziów pochodził rycerz Tomasz Kobyllic, czyli syn "Kobyły" od którego wywodzi się nazwa Kobylin. Najwybitniejszą postacią tego rodu był Mikołaj Przedpełkowic wojewoda kaliski, wierny współpracownik Przemysława II. W wyniku powiązań rodzinnych w XVI wieku dobra kobylińskie przeszły na własność Jerzego Konarskiego herbu Abdank, kasztelana międzyrzeckiego i wojewody kaliskiego, ożenionego z Agnieszką córką Kobylińskich. Po jego śmierci dobra przejął jeden z jego synów Jan. Niestety umiera w 1600 roku, Kobylin przechodzi w ręce wdowy po nim, która wkrótce wychodzi powtórnie za mąż za Wojciecha Sobieskiego. Ten jednak również niedługo umiera. Wdowa zleca zarząd nad swymi dobrami Abrahamowi Sieniucie ożenionemu z wnuczką Jana Konarskiego. W latach 1683 - 1696 dobra kobylińskie stanowiły własność rodu Leszczyńskich, w tym także i Stanisława Leszczyńskiego, króla polskiego, który niekiedy osobiście bywał w Kobylinie. Po abdykacji Stanisława Leszczyńskiego miasto dostaje się w ręce nowego nabywcy, którym zostaje zaufany przyjaciel Augusta III Aleksander Józef książe Sułkowski. Człowiek silnie zniemczony, chętnie widzący w swych dobrach osadnictwo niemieckie. Rok 1791 to kolejna zmiana właściciela dóbr kobylińskich, nowym panem tych dóbr staje się Maksymilian Mielżyński. Zmiana właścicieli nastąpiła również w 1861 roku, kiedy to z nadania króla



Prus Kobylin przejął księżę Reussa. Taki obraz sytuacji trwa do 1918 roku tj. do momentu odzyskania niepodległości przez Polskę.

Kobylin pozostaje prawidłowo rozwijającym się i chyba dość typowym miastem średniej wielkości, ośrodkiem lokalnego rynku. Choć nie otwierały się przed nim perspektywy wspaniałej kariery, ponieważ omijały go główne szlaki handlowe, miasto umiało wykorzystać możliwości jakie otwierały mu ówczesne czasy.

Miasto Kobylin może się poszczycić chyba jako nieliczne z tej wielkości miast w Polsce tyłoma uczonymi. Do których należeli: Stanisław - bakałarz, a w późniejszym czasie mistrz nauk wyzwolonych i profesor uniwersytetu krakowskiego; Maciej - doktor dekretów, profesor teologii i trzykrotny rektor krakowskiej uczelni, jego imiennik Maciej profesor teologii; Andrzej - bakałarz uniwersytetu wiedeńskiego; Mikołaj i Szymon - bakałarze oraz Kasper również bakałarz i mistrz nauk.

2.5. Gospodarka

Na terenie gminy Kobylin pod koniec 2006 r. zarejestrowanych było 451 podmiotów gospodarczych. Zaledwie 3,3% podmiotów stanowi sektor publiczny. Reszta, czyli 96,7% stanowi sektor prywatny.

W gminie Kobylin branżami dominującymi są usługi ogólnobudowlane, stolarstwo, mechanika pojazdowa oraz handel.

Ważniejszymi podmiotami gospodarczymi są:

- „Hodowla Roślin” Smolice Sp. z o.o. Grupa IHAR Smolice 146,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „AGNES”, ul. Rębiechowska 28, Kobylin,
- „BOLSIUS-POLSKA” sp. z o.o. Zalesie Małe 1,
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych, ul. Kolejowa 16, Kobylin,
- Przedsiębiorstwo-Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „KG” Justrosin, Stacja Obsługi Samochodów, Stary Kobylin,
- „ROMI” Roman Stanisławski Firma Usługowo-Handlowa, ul. Strzelecka 8a, Kobylin,
- Zakłady Mięsne „MK” Rzeźnia, ul. Strzelecka 14, Kobylin,
- Przedsiębiorstwo Hodowlano-Nasienne W. Legutko, Smolice,
- Wytwórnia Pasz i Koncentratów „ZALPASZ” s.c., Zalesie Wielkie 44,
- „KŁOS” Przedsiębiorstwo-Handlowo-Uslugowe Młynarstwo, ul. Kolejowa 19, Kobylin
- Tartak, ul. Kolejowa 21, Kobylin,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, Starygród,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, Kuklinów,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego JANEX, ul. Wałowa 10, Kobylin,
- Wytwórnia Mieszanek i Koncentratów Paszowych, J. Lisiecki, Stary Kobylin 11,
- GS „Mikor” Sp. z o. o. Kobylin, ul. Al. Powstańców Wlkp. 47
- Piekarnia. J. Klupś, ul. Kolejowa 13 a



3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

3.1.1. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Kobylin nie była przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza, nie są więc znane stanowiska roślin chronionych lub zagrożonych. Jest natomiast szereg obiektów, objętych ochroną jako pomniki przyrody i są to:

- skupisko dębów szypułkowych, składające się ze 148 drzew o obwodach 100-335 cm i wysokości 18-23 m – na powierzchni 2,93 ha na tzw. Długiej Grobli na zachodnim skraju miasta Kobylina;

- dąb szypułkowy o obwodzie 510 cm i wysokości 20 m we wsi Raszewy;
- dąb szypułkowy o obwodzie 482 cm i wysokości 20 m we wsi Raszewy;
- dąb szypułkowy o obwodzie 496 cm i wysokości 20 m we wsi Raszewy.

Objęto ochroną jako parki wiejskie:

- w Smolicach – o pow. 18,15 ha,
- w Starygrodzie – o pow. 3,38 ha,
- w Kuklinowie – o pow. 7,29 ha
- w Łagiewnikach – o pow. 8,13 ha.

Ponadto na podstawie ustawy o ochronie dóbr kultury objęte są ochroną następujące obiekty przyrodnicze:

- w Długołęce – cmentarz,
- w Górcie – park,
- w Kuklinowie – park,
- w Łagiewnikach – park
- w Rzemiechowie – park,
- w Smolicach – park i cmentarz
- w Starkówcu – park,
- w Starygrodzie – park i dwa cmentarze,
- w Wyganowie – park i cmentarz.

3.1.2. Zieleń urządzona

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zurbanizowanych ma zieleń urządzona. Zieleń urządzona to przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w miastach, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miastom i wsiom.

Na terenie gminy Kobylin ochroną objęte są parki podworskie i wiejskie we wsiach: Smolice (pow. 18,15 ha), Starygród (pow. 3,38 ha), Kuklinów (pow. 7,29 ha), Łagiewniki (pow. 8,13 ha). Nie objęte ochroną są natomiast parki wiejskie w Targoszycach i Górcie.

3.1.3. Edukacja ekologiczna

Gmina Kobylin corocznie współorganizują akcje „Sprzątania Świata”, „Dni Ziemi”, „Zbiórka zużytych baterii i segregacja odpadów”. Ponadto gmina jest fundatorem różnego rodzaju nagród w organizowanych przez szkoły konkursy ekologiczne.

3.1.4. Przyjęte cele i priorytety

Cel średniookresowy w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej nawiązuje do perspektywicznego celu II Polityki ekologicznej państwa - zapewnienia zachowania cennych przyrodniczo obszarów, dotychczas nie chronionych prawnie, poprzez objęcie ich



różnymi formami ochrony przyrody oraz stworzenia na pozostałym obszarze kraju takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zasad ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, aby możliwe było utrzymanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej. Celem długookresowym do 2015 r. jest:

Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu).

3.1.5. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Pełna inwentaryzacja różnorodności biologicznej: uzupełnianie wiedzy o rozmieszczeniu i zasobach składników różnorodności biologicznej.
2. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w tym zapobieganie ich fragmentacji.
3. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych na terenach lądowych i morskich.
4. Opracowanie i wdrożenie monitoringu stanu zachowania gatunków, obszarów ochrony ptaków i siedlisk przyrodniczych, zgodnego z wymaganiami krajowymi i międzynarodowymi.
5. Wzmacnianie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym, w tym wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
6. Renaturalizacja i poprawa stanu zachowania najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza dolin rzecznych i siedlisk, w tym szczególnie obszarów wodno-błotnych i leśnych rozwój systemów naturalnej retencji wód.
7. Wsparcie badań faunistycznych i florystycznych, doskonalenie systemu wymiany informacji o różnorodności biologicznej.
8. Wprowadzenie instrumentów pozwalających na skuteczne przeciwdziałanie wprowadzaniu gatunków obcych, które mogą zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk i/lub stanowić zagrożenie dla gatunków rodzimych.
9. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.

3.1.6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 3 Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przyrody

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania Koordynowane															
1.	I	Opracowanie długofalowego programu promocji i wykorzystania walorów turystycznych powiatu	Starostwo Powiatowe / jednostki organizacyjne Starostwa, podmioty gospodarcze, PTTK, stowarzyszenie agroturystyczne									Działania na rzecz rozwoju gospodarczego jako elementu rozwoju zrównoważonego	-	Budżety Powiatu i gmin	



Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Kobylin

2.	I	Współudział w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych	Starostwo Powiatowe / jednostki organizacyjne Starostwa, gminy, podmioty gospodarcze,													Działania na rzecz rozwoju gospodarczego jako elementu rozwoju zrównoważonego	-	Budżety Powiatu i gmin, sponsorów
3.	P	Nasadenia drzew w pasie dróg powiatowych	Starostwo Powiatowe /Powiatowy Zarząd Dróg													Zwiększenie bioróżnorodności	-	Budżet Powiatu
4.	P	Wycinka drzew z pobocza drogi w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu	Starostwo Powiatowe /Powiatowy Zarząd Dróg													Poprawa bezpieczeństwa ruchu	-	Budżet Powiatu
6.	P	Ewidencja indywidualnych form ochrony przyrody	Starostwo Powiatowe													Zwiększenie bioróżnorodności	-	Budżet Powiatu
7.	P	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym	Starostwo Powiatowe													Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
8.	P	Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej	Starostwo Powiatowe													Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
9.	P	Zarybianie zbiorników wodnych i wód płynących różnorodnymi gatunkami rodzimych przedstawicieli akwafauny	gospodarstwa rybackie/ PZW													Element kompromisowego współistnienia rozwoju gospodarczego i ochrony środowiska	-	Inwestorzy prywatni i organizacje
10.	P	Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska.	ODR													Wdrażanie w rolnictwie rolnikom dobrych praktyk	-	Środki własne
11.	P	Organizacja 68 cykli szkoleń z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR	ODR													Wdrażanie w rolnictwie rolnikom dobrych praktyk	-	Środki własne
Zadania własne																		
1.	P	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	wojewoda/ zarząd powiatu, gmina, organizacje pozarządowe													Objęcie ochroną wszystkich wartościowych obszarów i obiektów	10 tys. zł.	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin
2.	P	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych istniejących pomników przyrody	wojewoda/ gmina, zarząd powiatu, organizacje ekologiczne													Zachowanie dla przyszłych pokoleń najcenniejszych obiektów przyrody	10 tys. zł.	Budżety gmin, województwa, państwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
3.	P	Rozwój agroturystyki	rolnicy/ ODR, gmina, zarząd powiatu, stowarzyszenia agroturystyczne													Udostępnienie i regulacja ruchu na obszarach przyrodniczo cennych	3 tys. zł.	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, budżety gmin



4..	P	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody;	Zarząd parku krajobrazowego, gmina/ organizacje gospodarcze organizatorów turystyki											Udostępnienie i regulacja ruchu na obszarach przyrodniczo cennych	50 tys. zł.	Budżety gmin, województwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
5.	P	Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku ich liczebności na terenach dzierzawionych obwodów łowieckich	Właściwe koła Polskiego Związku Łowieckiego/ zarząd powiatu, gmina											Zwiększenie bioróżnorodności	0 tys. zł.	Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie
6.	P	Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach	Zarząd województwa, gmina/ wojewoda, zarząd powiatu											Minimalizacja obciążenia środowiska	2 tys. zł.	Środki własne

3.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

3.2.1. Analiza stanu istniejącego

Lasy i zadrzewienia zajmują zaledwie 11% ogólnej powierzchni gminy i są to kompleksy leśne zróżnicowane. Dotyczy to zwłaszcza dużych zespołów w okolicach Smolic, Rębiechowa, Górki i Starkówca oraz największego kompleksu położonego w południowo-wschodniej części gminy Kobylin w widłach rzek: Orli i Żydowskiego Potoku. Charakteryzują się one dużą mozaiką typów siedliskowych. Występuje tutaj las mieszany, las świeży, a także bór mieszany świeży.

W obniżeniach występuje las mieszany wilgotny, bór mieszany wilgotny oraz ols i ols jesionowy. W drzewostanie w przewadze klas III-V obok sosny rosą dęby, brzozy, świerki, olchy a lokalnie jesiony, modrzewie i robinie akacjowe. Występujące na terenie gminy Kobylin kompleksy leśne to powierzchnie kształtujące walory biotyczne terenu i wraz z sąsiadującymi z nimi rozległymi łąkami dolin rzecznych pełnią funkcję powiązań przyrodniczych zapewniających równowagę w środowisku. Cenne dla środowiska przyrodniczego są zbiorowiska zaroślowe-wikliny nadrzeczne i zarośla śródpolne.

Tabela 4 Własność lasów w gminie Kobylin na tle powiatu krotoszyńskiego

Gmina	Grunty leśne	Lasy ogółem	Lasy państwowe	Lasy prywatne	Udział % lasów w ogólnej powierzchni
Kobylin	1.280,7	1.234,6	1.214,1	66,6	11,0
Powiat krotoszyński	13.594,1	13.174,7	12.897,1	697,0	18,4

Źródło: GUS

3.2.2. Przewidywane kierunki zmian

Główne założenia gospodarki leśnej zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu lasu uwzględniają następujące cele:

- zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochronę lasów, w tym szczególnie lasów stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - walory krajobrazowe,
 - potrzeby nauki.
- ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia albo o specjalnym znaczeniu społecznym.
- produkcji drewna na zasadzie najwyższej opłacalności oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

**3.2.3. Przyjęte cele i priorytety**

W perspektywie średnioterminowej zakłada się dalsze wzmacnianie modelu racjonalnego użytkowania zasobów poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów, gatunkowej i wiekowej, i ich wykorzystania gospodarczego w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego. W związku z tym celem średniookresowym do 2015 r. będzie:

Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

3.2.4. Kierunki działań

1. Zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych
2. Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych.
3. Lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno-leśnej.
4. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.
5. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenoz leśnych.
6. Rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych, w tym obszarów wodno-błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych.
7. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych.
8. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka.
9. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego jako instrumentu wspomagającego przeciwdziałanie zagrożeniom ekosystemów leśnych.
10. Kontynuacja działań prowadzonych przez Lasy Państwowe na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa, przykładowo poprzez rozszerzenie procesu tworzenia izb przyrodniczo-leśnych, ścieżek dydaktycznych i pozostałych.
11. Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem.

3.2.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 5. Zadania do realizacji na lata 2008-2015

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1.	I	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	ARiMR, gmina, właściciele gruntów,									Przeciwdziałanie erozji, tworzenie łączników ekologicznych	-	budżet Państwa, środki właścicieli	
2.	I	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	Starostwo Powiatowe/ nadleśnictwa, ARiMR									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów prywatnych	-	Budżet Powiatu	
3.	I	Aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasów	Starostwo Powiatowe									Zwiększanie udziału obszarów leśnych	-	Budżet Powiatu	



4	P	Działania na rzecz prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej	właściciele i zarządcy lasów/ Zarząd Powiatu, nadleśnictwa,									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów prywatnych		Środki zarządców lasów, budżet Powiatu, nadleśnictw
Zadania własne														
1.	P	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych	Gmina /właściciele gruntów									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów	5 tys. zł.	Budżet gminy
2.	P	Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu	Gmina /nadleśnictwa									Świadoma ochrona zasobów przyrody	2 tys. zł.	Budżet gminy, fundusze ekologiczne
3	P	Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększenia lesistości terytorium gminy	Nadleśnictwa/ Zarząd Powiatu, gmina, właściciele gruntów									Realizacja założeń polityki leśnej państwa	2 tys. zł.	środki właścicieli, inne fundusze, Gminy

3.3. Ochrona powierzchni ziemi

3.3.1. Analiza stanu istniejącego

Charakterystyki gleb na terenie gminy Kobylin dokonano w oparciu o analizę mapy kompleksów glebowo - rolniczych. Na przeważającej części gminy Kobylin dominuje glina morenowa, na podłożu, której wytworzyły się dobre i bardzo dobre gleby. Prawie 65% powierzchni gruntów ornych zajmują gleby klas II – IVa. Zarówno w północnej części jak i południowej występują przede wszystkim gleby wysokich klas bonitacyjnych II – IVb, zaliczane do kompleksów pszennego dobrego oraz żytniego dobrego. Są to na ogół gleby brunatne właściwe, rzadziej czarne ziemie lub gleby bielcowe wytworzone z piasków gliniastych na glinie lub gliny. Na wschód i południowy-wschód od Kobyliny występują gleby klas V i VI zaliczane do kompleksów żytnich: słabego i bardzo słabego. Są to przede wszystkim gleby brunatne wylugowane, wytworzone z piasków lub piasków na glinie z reguły zbyt suche i zbyt jałowe, ubogie w składniki pokarmowe.

Dna dolin i obniżen terenowych zajmują użytki zielone na ogół średnie, a lokalnie słabe wytworzone na czarnych ziemiach, glebach murszowo-mineralnych i madach. Użytki zielone pełnią ważną rolę retencyjną.

Tabela 6 Kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych w gminie Kobyli na tle powiatu krotoszyńskiego

Lp.	Gmina	Grunty orne w % powierzchni								
		Pszenny bardzo dobry	Pszenny dobry	Pszenny wadliwy	Żytni bardzo dobry	Żytni dobry	Żytni słaby	Żytni bardzo słaby	Zbożowo-pastewny mocny	Zbożowo-pastewny słaby
1.	Powiat krotoszyński	0	57	0	13	6	16	5	2	1
2.	Kobylin	0	52	0	11	7	22	5	2	1

GUS 2004

W zakresie własności gruntów obecnie obserwuje się stopniowe zmiany w strukturze władania gruntami spowodowane zbywaniem nieruchomości rolnych z zasobu Skarbu Państwa na rzecz rolników indywidualnych oraz prywatyzacją zarządzania dotychczasowych wielkoobszarowych państwowych gospodarstw rolnych.



3.3.1.1. Tereny szczególnie narażone na szkodliwe działanie transportu i jego infrastruktury

Gmina Kobylin dysponuje dobrze rozwiniętą siecią komunikacji lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej. Najważniejszym węzłem komunikacji drogowej powiatu jest Krotoszyn, przez który przebiegają drogi krajowe:

Oprócz negatywnego wpływu spalin i hałasu na zdrowie człowieka i środowisko można wyznaczyć inne znaczące oddziaływanie transportu.

Zimowe utrzymanie dróg wymaga stosowania dużych ilości chlorku sodu i chlorku wapnia do posypywania zaśnieżonych dróg. Najbardziej narażone na działanie soli są drzewa rosnące wzdłuż dróg i ulic. Coraz częściej zauważalne jest ich obumieranie, a bezpośrednią przyczyną tego stanu jest solenie dróg.

Wybudowanie drogi w pobliżu siedlisk zwierząt naraża zwierzęta na śmierć w wyniku potrącenia przez samochód. Szlak komunikacyjny stanowi także barierę dla zwierząt, które bojąc się hałasu nie zbliżają się do niego.

Istotne znaczenie odgrywają również złomowiska. Są to zarówno pojazdy zniszczone w wyniku wypadków drogowych, jak i samochody wycofane z eksploatacji z powodu ich zaawansowanego wieku. Wraki samochodowe stanowią bardzo duże zagrożenie dla środowiska z powodu zawartych w nich płynów eksploatacyjnych: olejów, płynów chłodniczych i hamulcowych i elektrolitów z akumulatorów.

3.3.1.2. Potrzeby dalszych badań gleb, monitoringu i weryfikacji ich klasyfikacji

Wapnowanie ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleb. Wpływa zatem na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywne wykorzystanie nawożenia NPK. Podstawowymi wskaźnikami do określenia potrzeb wapnowania są wielkość pH i kategoria agronomiczna wynikająca ze stopnia żyzności gleby. W gminie niemal 30% gleb kwaśnych wymaga wapnowania.

Im gleba jest lżejsza, tym z reguły bardziej uboga w magnez. Niskimi zawartościami magnezu charakteryzują się także gleby organiczne.

Niedobory magnezu, występujące we wczesnych stadiach wzrostu, wpływają ujemnie na późniejszy rozwój i plonowanie roślin uprawnych. Magnez jest pierwiastkiem bardzo ważnym dla procesów życiowych roślin - jest składnikiem chlorofilu. Wymywanie magnezu z gleb może wynosić nawet kilkadziesiąt kilogramów z hektara rocznie. O ile potas wymywany jest głównie z gleb lekkich, to magnez wymywany jest także z gleb ciężkich. Ta cecha magnezu prowadzi do częstych niedoborów tego pierwiastka. Ruchliwość magnezu powoduje, że trudno jest utrzymać jego zapasy w glebie. Poważniejszym źródłem magnezu jest obornik. W gospodarstwach o glebach ubogich w magnez produkowany obornik także zawiera niewiele magnezu. Niemal 50% powierzchni powiatu cechuje niska i bardzo niska zasobność magnezu.

Fosfor jest niezbędnym składnikiem do rozwoju rośliny. Jego obecność w glebie wpływa dodatnio na pobieranie innych składników pokarmowych przez rośliny, głównie azotu. Pełni ważne funkcje w różnych procesach życiowych (wpływa korzystnie na podział komórek, kwitnienie, owocowanie, powstawanie nasion dojrzewanie, rozwój korzeni), zwiększa odporność roślin na choroby.

Gleby zawierają niewiele fosforu, a przy tym tylko część składnika jest dla roślin dostępna. Na przyswajalność związków nieorganicznych fosforu wpływają: odczyn gleby, zawartość w niej związków żelaza i glinu, obecność przyswajalnego wapnia, zawartość substancji organicznej i aktywność mikroorganizmów. Gmina Kobylin charakteryzuje się ogólnie dość wysoką zawartością fosforu, 20% gleb wykazuje niską lub bardzo niską zawartość fosforu.

Przyswajalny potas występuje w roztworze glebowym oraz w formie wymiennej w kompleksie sorpcyjnym. Potas przyswajalny stanowi z reguły około 1 % potasu ogółem. Przyswajalne formy potasu mogą ulegać stratom. W glebach organicznych i lekkich glebach mineralnych pierwiastek ten jest łatwo wymywany i dlatego nawożenie potasem powinno być stosowane systematycznie. Na glebach ciężkich ograniczone jest jego wymywanie. Im więcej jest części sypialnych, czyli im gleba jest cięższa, tym łatwiej potas może podlegać procesowi uwsteczniania. Jony potasu związane są niewymiennie przez minerały ilaste.

Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu i w Poznaniu wprowadzony został program działań mający na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Podstawą do wyznaczenia zagrożonego terenu były opracowania metodyczne oraz opracowanie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej wykonane na podstawie danych monitoringu krajowego i regionalnego, dotyczącego obszaru zlewni rzeki Orli.



Działalność rolnicza spowodowała i powoduje nadal przyspieszenie przekształcenia naturalnych właściwości środowiska. Odbywa się to często kosztem zmian w środowisku przyrodniczym. „Program Dyrektywy Azotanowej” zmierza w następującym kierunku: do podnoszenia poziomu świadomości poprzez szkolenia, edukację i kształcenie rolników oraz producentów rolnych w zakresie stosowania Dobrych Praktyk Rolniczych, gospodarowania biomasą organiczną na polu, stosowania środków chemicznych i płynnych nawozów organicznych w polowej produkcji roślinnej.

Drugi aspekt to identyfikacja gospodarstw o największym zagrożeniu zanieczyszczeniami. Następnie poprawa rozwiązań w zakresie prawidłowego gromadzenia i stosowania nawozów organicznych, mineralnych, środków ochrony roślin z uwzględnieniem wymagań roślin uprawnych oraz zachowanie optymalnych terminów agrotechnicznych. Niezbędne jest stałe monitorowanie zasobności gleb w azot i inne składniki pokarmowe, zawartości składników zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych ze szczególnym uwzględnieniem azotanów.

Obszar Gminy Kobylin objęty jest zakresem obowiązywania „Programu Dyrektywy Azotanowej”.

Rolnicy z gminy składają wnioski o dofinansowanie budowy płyty obornikowej i zbiornika na gnojowicę. Większość decyzji rozpatrywanych jest pozytywnie. Realizacja powyższych zadań przebiega z dużym rozmachem zaczyna przynosić duży efekt ekologiczny i podnosi walory estetyczne wsi.

Wielkopolska Izba Rolnicza (WIR) już od 3 lat prowadzi akcję wapnowania związanego z rekultywacją gleb zakwaszonych. Zgodnie z wymaganiami Dyrektywy azotanowej, wymagane są badania zakwaszenia gleb. Badania takie przeprowadza Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu. Badanie takie ważne jest cztery lata. Na podstawie wyników badań rolnicy otrzymują zaświadczenia o potrzebach wapnowania. WIR prowadzi rejestr rolników, którzy powinni przeprowadzić wapnowanie na swych gruntach ornych. Po przeprowadzonym nawożeniu rolnicy, na podstawie podpisanej umowy z WIR otrzymują zwrot 45% kosztów związanych z wapnowaniem gruntów. Środki finansowe na ten cel pochodzą z Urzędu Marszałkowskiego z WFOŚiGW.

Na 200 rolników figurujących w rejestrze, których większość złożyła wniosek o dofinansowanie budowy płyty obornikowej i zbiornika na gnojowicę, 140 otrzymało decyzje pozytywne. Należy przyznać, że realizacja powyższych zadań przebiega z dużym rozmachem, przynosi duży efekt ekologiczny i podnosi walory estetyczne wsi. Gmina Kobylin została zobligowana przez Dyrektora RZGW do przeprowadzenia badań ankietowych wszystkich gospodarstw umieszczonych w rejestrze w 2004 i 2007 roku.

3.3.2. Przewidywane kierunki zmian

Przewiduje się dalsze przekształcenia gruntów rolnych pod cele budowlane i inwestycyjne. Należy jednak pamiętać o spójności tych decyzji z zapisami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje budowlane związane są głównie z instalacją infrastruktury technicznej, która narusza powierzchnię ziemi i zmienia warunki w środowisku gruntowym.

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa spowoduje, że coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne, które pozwala na zachowanie w krajobrazie naturalnych i półnaturalnych układów ekologicznych, co jest szczególnie istotne na obszarach o cennych walorach przyrodniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

3.3.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe,
- Wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji.

3.3.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb.
2. Ustalenie zasad i procedur ograniczających nadmierną eksploatację gleb oraz określających niezbędne środki zaradcze.



3. Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).
4. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej produkcji.
5. Doskonalenie technologii przemysłowych pod kątem minimalizacji negatywnego wpływu na stan środowiska, w tym środowiska glebowego, wprowadzanie zasad właściwego korzystania z powierzchni ziemi w działalności gospodarczej.
6. Sukcesywny rozwój systemu monitoringu gleb, w tym przykładowo w zakresie rejestracji zmian wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania różnych, negatywnych czynników (erozja, inwestycje, przemysł, emisje, odpady, ścieki i inne), dostosowywanie sieci punktów pomiarowych do struktury zagospodarowania i użytkowania gruntów.
7. Rozwój systemu identyfikacji terenów zdegradowanych.
8. Prowadzenie bieżącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych, priorytetowe traktowanie tych prac na obszarach największego zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i środowiska oraz tam gdzie zagospodarowanie terenu jest szczególnie ważnym elementem polityki lokalnej i regionalnej.
9. Rozwój systemu monitoringu ruchów masowych ziemi w celu zminimalizowania ich negatywnego wpływu na obszarach największego zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi, infrastruktury technicznej i środowiska oraz na terenach szczególnie ważnych dla rozwoju lokalnego i regionalnego.
10. Wykorzystanie i wspieranie finansowe inicjatyw społecznych w celu rekultywacji terenów poprzemysłowych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze tego typu.

3.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 7. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1	I	Tworzenie i aktualizacja rejestru gruntów zdegradowanych oraz opracowanie programu ich rekultywacji.	Starostwo Powiatowe – WGKKiGN									Ochrona gruntów	-	Budżet Powiatu, FOGR	
2.	I	Kontynuacja zalesień nieużytków i gleb najniższych klas bonitacyjnych	ARiMR									Przekształcanie gleb najniższych klas bonitacyjnych	-	Właściciele terenów	
3.	P	Udział wraz z Gminami Powiatu w zapobieganiu degradacji i erozji gleb	Starostwo Powiatowe, Gmina									Rozpoznanie i zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet powiatu, budżety gmin	
4.	P	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo	Starostwo Powiatowe									Zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet Powiatu	
5.	I	Współudział w rekultywacji terenów zdegradowanych	Starostwo Powiatowe									Zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW	
6.	P	Koordinacja działań związanych z gospodarką odpadami w Gminach powiatu krotoszyńskiego	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, środki gmin	



7.	P	Prowadzenie działalności edukacyjnej obejmującej mieszkańców Powiatu krotoszyńskiego w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczania ich powstawania	Starostwo Powiatowe										Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
8.	P	Promowanie upraw energetycznych	Starostwo Powiatowe										Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
9.	P	Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.	Starostwo Powiatowe										Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu,
10.	P	Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska.	ODR										Wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych	-	Środki własne
11.	P	Organizacja 68 cykli szkoleń z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR	ODR										Wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych	-	Środki własne
Zadania własne															
1	P	Optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników	rolnicy/ ODR, gmina, SCh-R										Ochrona gleb i wód	5 tys. zł.	Środki producentów, WODR,
2	P	Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych	producenci rolni/ gmina, zarząd powiatu, organizacje rolnicze										Poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw, realizacja zadań prog. rolno-środow.	5 tys. zł.	Środki producentów, budżety gmin, fundusze ochrony środow.
3	P	Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej.	Właściciele nieruchomości/ Zarząd Powiatu, gmina										Zwiększanie lesistości	-	Środki producentów,
4	P	Podejmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych.	ZMiUW/ gmina,										Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	30 tys. zł.	Budżety gmin, Gminne spółki wodne
5	I	Współudział w rekultywacji terenów zdegradowanych	SP, Władający powierzchnią ziemi użytkownicy terenów, gmina										Ochrona gleb	3 tys. zł.	Budżet powiatu, gmin, użytkowników terenów

3.4. Ochrona wód podziemnych

3.4.1. Analiza stanu istniejącego

Wody podziemne

Na podstawie prac i badań hydrogeologicznych poprzedzonych badaniami geofizycznymi na terenie gminy Kobylin stwierdzono występowanie dolin kopalnych stanowiących czwartorzędowe struktury wodonośne. Na ich podstawie zostały ustalone trzy obszary zasobowe.

Obszar zasobowy Kobylin – Rzemiechów:



Na południowy wschód od Kobylina został rozpoznany trzykilometrowy odcinek doliny kopalnej o przebiegu południkowym. W utworach czwartorzędowych zostały nawiercone dwa poziomy wodonośne:

- poziom gruntowy – utworzony z piasków drobnych, średnich i pospółki z przewarstwieniami mułków, zasilany z infiltracji opadów atmosferycznych i wód powierzchniowych w strefach drenażu, którymi są cieki. Ujmowany jest poprzez studnie kopane w celu zaopatrzenia w wodę indywidualnych gospodarstw.
- poziom międzyglinowy z podglinowym utworzone z osadów piaszczystych i piaszczysto-żwirowych. W obszarze doliny kopalnej poziomy te zasilane są na drodze infiltracji opadów atmosferycznych oraz wód poziomu gruntowego.

Naturalny przepływ wód podziemnych posiada kierunek północno-południowy z wyjątkiem okolic Kobylina, gdzie kierunek ten zmienia się na południowowschodni - południowozachodni.

Poziomy wodonośne są ze sobą w kontakcie hydraulicznym w strefach drenażu oraz w tzw. oknach hydrogeologicznych.

Obszar zasobowy Smolice – Rębichów:

Północną granicę obszaru zasobowego Smolice – Rębichów stanowi granica obszaru zasobowego Łagiewniki, południową rzeka Rdęca i granica gminy Kobylin, wschodnią – rzeka Rdęca, zachodnią hydroizohipsa 111. Powierzchnia obszaru zasobowego wynosi 32 km². Rzeką drenażową jest Orla. Na udokumentowanym obszarze zasobowym stwierdzono występowanie dwóch warstw wodonośnych:

- poziom gruntowy – utworzony z piasków, spiaszczonych glin morenowych i osadów piaszczysto-żwirowych. Zasilanie odbywa się na drodze bezpośredniej infiltracji wód opadowych oraz z wód powierzchniowych w strefie drenażu. Z uwagi na związek z wodami powierzchniowymi poziom ten charakteryzuje się dużą zmiennością,
- poziom międzyglinowy – zbudowany głównie z piasków i żwirów, zasilany poprzez przesączanie się wody z warstw wyżej położonych. Drenaż odbywa się poprzez współczesne doliny rzeczne.

Obszar zasobowy Łagiewniki:

Obszar ten położony jest na północ od Kobylina w dorzeczu rzeki Ochli. Badania hydrogeologiczne poprzedzone geofizycznymi wykazały istnienie doliny kopalnej o przebiegu południkowym. Została ona wyerodowana w glinach zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego, a fragmentami w ilach pstrych. Od stropu pokrywają ją gliny zwałowe, które w Łagiewnikach osiągają miąższość 8-9m, która wzrasta w kierunku południowym. W obrębie doliny stwierdzono występowanie jednej warstwy. Naturalny kierunek spływu wód odbywa się z północy na południe.

Tabela 8 Charakterystyka ujęć wód podziemnych

Nazwa ujęcia	Lokalizacja studni (według dokumentacji hydrogeologicznej w kat. B)	Wydajność m ³ /h	Zatwierdzone zasoby m ³ /h	Stratygrafia warstwy wodonośnej
Kobylin-Rzemiechów	Rzemiechów (1)	30,0	45	Q
	Rzemiechów (2)	15,0		Q
Łagiewniki	Łagiewniki (I)	62,76	123,7	Q
	Łagiewniki (II)	61,0		Q
Smolice-Rębichów	Czełuscin (I)	15,0	110,0	Q
	Kobylin Mleczarnia	15,0		Q
	Rębichów (A)	30,0		Q
	Smolice (4S)	40,0		Q
	Długota (D)	10,0		Q
Starygród	Starygród	54,5	54,5	Tr

3.4.1.1. Stopień wykorzystania wód podziemnych dla celów przemysłowych

Zauważalną tendencją w Polsce jest zmniejszenie poboru wód na cele przemysłowe. Główną tego przyczyną jest zamykanie dużych często nierentownych przedsiębiorstw oraz zmiana technologii na wodooszczędne.



Podobnie przedstawia się sytuacja w Gminie Kobylin, Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem zwiększyło się o 9,6 %. W tym zużycie wody w gospodarstwach domowych o ponad 11%.

Tabela 9 Zużycie wody na potrzeby w gminie Kobylin w latach 2004-2006

Gmina Kobylin	jednostka	2004	2005	2006	2007
zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dm ³ /rok	371,3	384,8	397,6	410,7

Źródło: GUS

3.4.1.2. Problem nieużytkowanych studni i ujęć wody

Nie użytkowane studnie i ujęcia wody powinny być poddane przeglądowi mającemu na celu:

- ocenę sprawności studni lub ujęcia,
- dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych,
- dokonanie analizy jakości ujmowanej wody.

W wyniku opisanych wyżej działań powinna być podjęta świadoma decyzja o pozostawieniu studni czy ujęcia do dalszej eksploatacji lub zdecydowanie o likwidacji nieczynnych i niesprawnych studni.

Przy podejmowaniu decyzji należy uwzględniać fakt, iż nieczynne i niesprawne studnie stanowią zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Likwidacja studni i ujęć powinna być dokonywana z zachowaniem procedur wynikających z ustawy – *Prawo geologiczne i górnicze*.

3.4.2. Przyjęte cele

Podstawowym celem w dziedzinie ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych jest zmniejszenie oraz racjonalizacja bieżącego zapotrzebowania na kopaliny i wodę, a także zwiększenie skuteczności ochrony istniejących zasobów kopalin i wód podziemnych, przed ich ilościową i jakościową degradacją. Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony wód podziemnych oraz zharmonizowanie przepisów z tego zakresu
- Poszukiwanie i wykorzystywanie substytutów zasobów nieodnawialnych,
- Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin,
- Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie wód podziemnych
- Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę,
- Usprawnienie funkcjonowania administracji geologicznej w celu lepszej ochrony kopalin i wód podziemnych

3.4.3. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Stosowanie mechanizmów wymuszających zmniejszenie zużycia wody (nowe technologie, system kontroli, pozwolenia zintegrowane) przede wszystkim w najbardziej wodochłonnych dziedzinach produkcji.
2. Racjonalne korzystanie z zasobów wód podziemnych zapewniające równowagę pomiędzy poborem i zasilaniem, ograniczanie zużycia wód podziemnych do celów innych niż socjalno bytowe.
3. Dokumentowanie zasobów dyspozycyjnych wód leczniczych i termalnych, racjonalna gospodarka i ochrona tych wód przed ich nadmierną eksploatacją.
4. Kontynuowanie prac geologicznych dotyczących dokumentowania zasobów dyspozycyjnych jednostek bilansowych do sporządzenia planów gospodarki wodami w dorzeczu.
5. Dokumentowanie zasobów wydzielonych jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) dla oceny stanu ilościowego oraz relacji pomiędzy ich zasobami a poborem oraz ustalenia dostępnych zasobów i przepływów w obszarach transgranicznych.



3.4.4. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 10. Lista przedsięwzięć w ramach ochrony kopalin i wód podziemnych

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1	P	Przestrzeganie w wydawanych pozwoleniach wodno-prawnych opracowania dokumentacji umożliwiającej określenie potrzeby wyznaczania terenu ochrony pośredniej i bezpośredniej	RZGW, Starostwo Powiatowe									Ochrona wód podziemnych	-	Środki własne właścicieli ujęć wód
Zadania własne														
1	P	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ/ IMGW, PIG, WZMiUW, gmina									Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	5 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze
2.	P	Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych przed ich degradacją zarówno jakościową jak też nadmierną eksploatacją przez ustanawianie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód podziemnych	RZGW/ WIOŚ, ODR, gmina									Ochrona wód podziemnych	10 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze
3	P	Racjonalizacja gospodarowania wodą podziemną pod kątem minimalnego korzystania z niej przez przemysł z wyłączeniem rolno-spożywczego	ARiMR, Gminy, rolnicy									Ograniczenie korzystania z wód podziemnych przez przemysł	10 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze



4. Zrównoważone wykorzystania materiałów, wody i energii

4.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

4.1.1.1. Analiza zużycia wody

Poniżej w tabeli przedstawiono analizę zużycia wody w gminie Kobylin w rozbiciu na zużycie w przemyśle, rolnictwie i leśnictwie oraz podczas eksploatacji sieci wodociągowej.

Tabela 11 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminie Kobylin w latach 2004-2007

Gmina	Przeznaczenie wód	jednostka	2004	2005	2006	2007
Gmina Kobylin	gospodarstwa domowe	dm ³ /rok	278,7	286,4	303,3	313,4

Źródło: GUS

4.1.1.2. Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło

Dominującą formą budownictwa jest budownictwo jednorodzinne zwłaszcza na terenach wiejskich, natomiast w mieście wiele jest również budynków wielorodzinnych. Wiele z nich powstała przed 1990 rokiem, dlatego też można wnioskować, iż zaledwie kilka procent tych budynków jest docieplona, jednakże w ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę dociepleń budynków przez indywidualnych użytkowników.

W ostatnich latach przybywa nowych budynków i mieszkań, które są już budowane w nowych technologiach.

W ubiegłych latach na terenie gminy Kobylin przeprowadzono wiele inwestycji w zakresie termomodernizacji budynków oraz zmiany systemu ogrzewania węglowego na gazowe:

Tabela 12 Przedsięwzięcia związane z termomodernizacją budynków przeprowadzone w latach 2004-2007

Jednostka administracyjna	Nazwa przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w tys. zł	Źródło finansowania
Gmina Kobylin	Gazyfikacja Smolic, Zdzietaw i Raszew	185,0	Budżet Gminy
	Zmiana systemu Ogrzewania SP Smolice	83,9	Budżet Gminy, WFOŚiGW
	Zmiana systemu ogrzewania Gimnazjum w Kobylinie	112,4	Budżet Gminy, WFOŚiGW



4.1.1.3. Analiza zużycia energii

Poniżej w tabeli zestawiono analizę zużycia energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych w gminie Kobylin.

Wzrasta liczba odbiorców energii elektrycznej przy jednoczesnym rocznym wzroście zużycia energii. W stosunku do roku 2004 zużycie energii o ok. 18%.

Tabela 13 Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w gminie Kobylin

Gmina Kobylin	Jedn.	2004	2005	2006	2007
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach	szt	987	1046	1054	1057
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach	MW*h	2123	2443	2540	2549

Źródło: GUS

W przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy zużycie energii w 2007 r. wynosiło 852,2 kWh i wzrosło w stosunku do 2004 r. o 16,7%.

Tabela 14 Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w gminie Kobylinie

Gmina Kobylin	Jedn.	2004	2005	2006	2007
na 1 mieszkańca	kW*h	710,3	804,9	823,7	852,2
na 1 korzystającego / odbiorcę	kW*h	2 151,0	2 335,6	2 410,0	2485,3

Źródło: GUS

4.1.1.4. Możliwości racjonalizacji energetycznych potrzeb transportu

Energetyczne potrzeby transportu należy przede wszystkim ograniczać bezpośrednio poprzez szeroko rozumianą racjonalizację przewozów oraz pośrednio poprzez wydłużanie cyklu życia produktów. Wiąże się z tym konieczność opracowania programu obniżenia energochłonności przewozów osobowych i towarowych.

W tym celu niezbędne jest promowanie takich form transportu, który zapewni optymalne jego wykorzystanie przy maksymalnym dopuszczalnym obciążeniu. Odbywać się to będzie poprzez m.in.: rozwój różnorodnych sieci komunikacyjnych, ich racjonalne wykorzystanie, optymalizowanie środków transportu, ale także poprzez promowanie i wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego, zidentyfikowanie istotnych problemów środowiskowych (w tym także oddziaływania transportu) i wdrożenia odpowiednich procedur postępowania oraz prowadzenia w ramach systemu wymaganej dokumentacji.

4.1.2. Przewidywane kierunki zmian

Dynamiczny rozwój gospodarczy w skali globalnej oraz w latach wcześniejszych, nieplanowana i nieprzemyślana działalność człowieka spowodowały nadmierną eksploatację zasobów surowców naturalnych dla przemysłu i energetyki, wzrastającą pod względem ilościowym i jakościowym odpadowość gospodarki oraz pogarszające się warunki w dostępności do korzystania z zasobów wodnych.

Nieracjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi spowodowało stały wzrost kosztów ich pozyskiwania i wykorzystywania, a także stałe wyczerpywanie się ich pokładów. Wymusza to świadome działania prowadzące do wzrostu efektywności ich wykorzystywania, co będzie powodowało obniżanie zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi bez pogarszania standardu życia ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Konieczne jest dążenie do racjonalizacji wykorzystywania wody, zminimalizowanie ilości powstających odpadów oraz ilości wykorzystywanej energii elektrycznej i ciepłej zarówno w przemyśle, usługach, transporcie jak i w gospodarstwach domowych.

Zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych jest także najbardziej racjonalnym podejściem w dziedzinie poprawy ekonomiki produkcji. Z jednej strony zmniejsza się presja na środowisko, a z drugiej mniejsze są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, mniejsze koszty energii i surowców stosowanych w produkcji.

Realizacja powyższego celu ekologicznego zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną.



4.1.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- o Wdrożenie zasady decouplingu, rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko,
- o Wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce,
- o Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat, do roku 2017,
- o Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko

4.1.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Rozpoczęcie prac nad opracowaniem normatywów zużycia surowców (w tym wody) i energii na jednostkę produktu w poszczególnych sektorach.
2. Kontynuacja prac nad opracowaniem nowych instrumentów polityki ekologicznej wspierających ograniczenie zużycia materiałów, wody i energii w procesach produkcyjnych.
3. Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia zużycia materiałów, wody i energii na jednostkę produktu podejmowanych zarówno przez podmioty gospodarcze jak i instytucje publiczne.
4. Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach.
5. Wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.

4.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.

Tabela 15. Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1.	I	Modernizacja systemów ogrzewania w obiektach będących we władaniu Starostwa Powiatowego	Starostwo Powiatowe/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmiana, na ekologiczny, nośnika energii, ograniczenie jej zużycia	-	Budżet Powiatu, Inne fundusze, PFOŚiGW	
2.	I	Termomodernizacja obiektów będących we władaniu Starostwa Powiatowego.	Starostwo Powiatowe/ jednostki organizacyjne powiatu									Ograniczenie zużycia energii, ochrona powietrza	-	Budżet Powiatu, Fundusze strukt.,	
3.	P	Edukacja ekologiczna w zakresie racjonalnego wykorzystania wody, energii, selektywnej zbiórki odpadów.	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie zużycia energii, wody i wytwarzania odpadów	-	Budżet Powiatu, Fundusze	
Zadania własne															
1.	P	Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności ogrzewania poprzez „termomodernizację” obiektów	Zarządcy nieruchomości/									Oszczędność energii, ochrona powietrza	-	Środki zarządców WFOŚiGW fund. Strukturalne inne fundusze	

2.	P	Wymiana, źródeł energii ciepłej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia, o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko	Zarządcy nieruchomości/													Oszczędność surowców, ochrona powietrza	-	Środki własne inwestorów , WFOŚiGW inne fundusze
3.	P	Podejmowanie działań celem wykorzystania, do celów bytowych i gospodarczych, alternatywnych źródeł energii.	Zarządcy nieruchomości/													Oszczędność surowców, ochrona powietrza	-	Środki własne inwestorów , WFOŚiGW inne fundusze

4.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

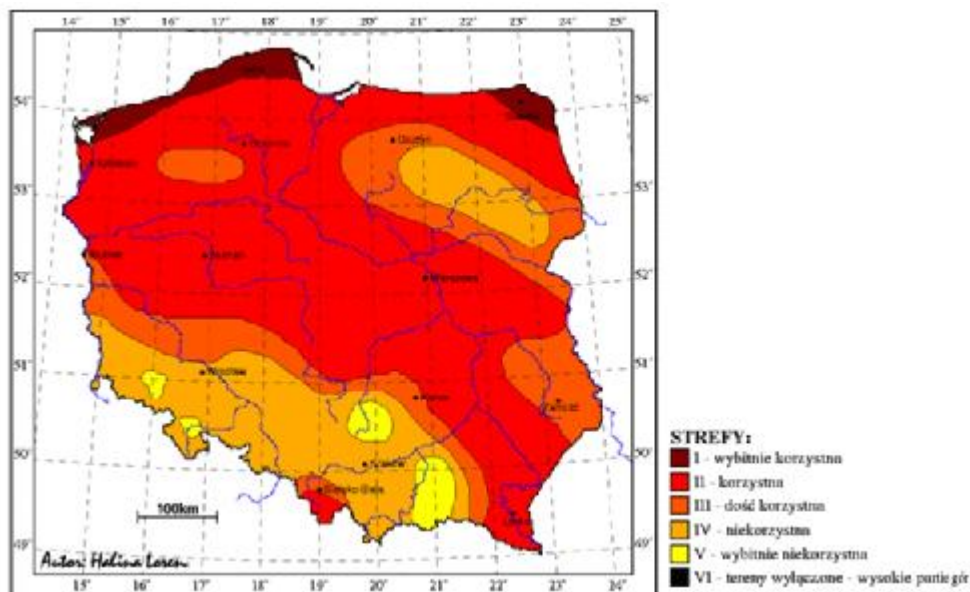
4.2.1. Analiza stanu istniejącego

Zmiany klimatu, kwaśne deszcze, dziura ozonowa, degradacja chemiczna gleb jest wynikiem działalności człowieka na środowisko. Emisja do atmosfery gazów: dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu jest głównym problemem ekologicznym. Źródłem tych gazów jest spalanie paliw, głównie dla celów energetycznych. Należy podejmować działania zmierzające do zmniejszenia energochłonnych procesów produkcyjnych, zmianę struktury zużywanych paliw, a także wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz bezemisyjnych. W Polsce głównym źródłem energii ciepłej jest węgiel kamienny. W sezonie grzewczym następuje więc wzrost emisji pyłowo – gazowej na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej.

4.2.1.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

W gminie dominują wiatry z sektora zachodniego. Niewielkie różnice we frekwencji głównych kierunków wiatru zarysowują się pomiędzy poszczególnymi porami roku. W zimie wiatry z WW i SW pojawiają się na całym obszarze z częstością około lub ponad 20 %, w porze letniej frekwencja wiatrów W wynosi 25 % (dane dla stacji Kalisz).

Według rejonizacji Polski, wykonanej przez H. Lorenc, gmina leży znajduje się w II strefie, dość korzystnej pod względem zasobów energii wiatru.



Rysunek 1 Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000



4.2.1.2. Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej

Nie stwierdzono wykorzystywania tego typu źródeł energii odnawialnej na terenie gminy. Jednakże istnieje możliwość wykorzystania istniejących cieków wodnych do budowy małych (mikro) elektrowni wodnych, jednak taka inwestycja wymaga szczegółowej analizy warunków wodnych, prędkości przepływu, oraz analiz techniczno-ekonomicznych.

4.2.1.3. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i odpadów z drewna

Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyrębu i czyszczenia lasów. Perspektywicznie dodatkowym źródłem biomasy mogą być uprawy energetyczne prowadzone na nieużytkach i terenach niezagospodarowanych, wilgotnych czy zalewowych.

Racjonalizacja wytwarzania i użytkowania ciepła jest najprostszą i najefektywniejszą metodą ochrony środowiska w wyniku bezpośredniego ograniczenia zużycia paliwa.

4.2.1.4. Analiza możliwości wykorzystania energii słonecznej

W Polsce generalnie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.



Rysunek 2 Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju

Tabela 16. Potencjalna energia użyteczna w kWh/m²/rok w wyróżnionych rejonach Polski

Rejon	Rok (I – XII)	Półrocze letnie (IV – IX)	Sezon letni (VI – VIII)	Półrocze zimowe (X – III)
Pas nadmorski	1076	881	497	195
Wschodnia część Polski	1081	821	461	260
Centralna część Polski	985	785	449	200
Zachodnia część Polski z górnym dorzeczem Odry	985	785	438	204
Południowa część polski	962	682	373	280
Południowo-zachodnia część Polski obejmująca obszar Sudetów z Tachowem	950	712	712	238

Według danych IMGW, potencjał energii słonecznej istniejącej w gminie Kobylin klasyfikuje się jako III (w skali IV stopniowej). Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie go w energię użyteczną. Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, choć koszty inwestycji są obecnie zbyt duże w stosunku do możliwości osób fizycznych. Ze względu na dużą zmienność sezonową i dobową nie zaspokoi ten potencjał potrzeb produkcyjnych przemysłu rolnego i rolno-spożywczego.

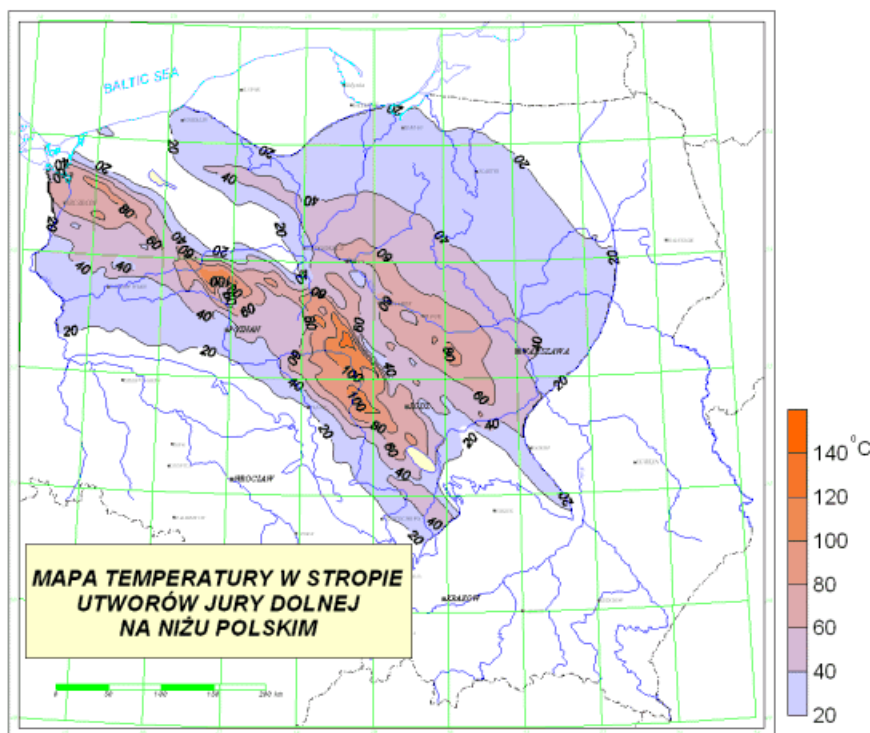
4.2.1.5. Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiających opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. Wydobycie ciepłej wody o określonym składzie może mieć ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miejscowości dzięki rozwojowi lecznictwa (balneologia), turystyki i rekreacji (baseny z ciepłą wodą) i wreszcie przemysłu opartego o czystą technologię (suszarnictwo, ogrodnictwo itp.).

Na terenie naszego kraju występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdeterminowana jest powierzchniowymi zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni – poniższy rysunek.

Gmina Kobylin położona jest w obrębie okręgu geotermalnego nazwanego Okręgiem Przedsudecko – Świętokrzyskim. Okręg ten przylega od południa do Okręgu Szczecińsko – Łódzkiego w obrębie, którego rozpoznano najkorzystniejsze warunki występowania wód geotermalnych w Polsce. Wynika z tego, że jakkolwiek gmina nie leży w najkorzystniejszej strefie to jednak trzeba uznać jako uzasadnione opracowanie studium możliwości wykorzystania wód geotermalnych.

Przypuszczalnie na terenie gminy Kobylin trudne będzie uzyskanie wód o najwyższych temperaturach w Polsce (ok. 80 % c), lecz najprawdopodobniej gradient geotermiczny będzie wystarczająco korzystny lub co najmniej spełniać będzie warunki do wykorzystywania wód do celów balneologicznych.



Rysunek 3 Mapa temperatur w stropie utworów Jury Dolnej na Niżu Polskim



4.2.2. Przewidywane kierunki zmian

Szansą na bliższą i dalszą przyszłość jest upowszechnianie nowoczesnych form infrastruktury wspomagającej przedsiębiorczość. Energetyka ze źródeł odnawialnych będzie się coraz lepiej rozwijać zwłaszcza na terenach wiejskich, np. uprawa plantacji energetycznych. Będzie to warunkowało wielofunkcyjny rozwój wsi.

Należałoby:

- Opracować program oszczędzania energii dla gminy Kobylin oraz wykorzystania energii odnawialnej dla potrzeb produkcyjnych może przyczynić się do rozwoju drobnej przedsiębiorczości opartej o wykorzystanie OZE. Aczkolwiek Samorząd nie ma możliwości ingerencji w działalność gospodarczą swoich mieszkańców, to jednak może być inicjatorem modelowych instalacji wykorzystujących OZE, czy wreszcie ułatwić pozyskanie funduszy unijnych,
- Opracować Projekty założeń planów energetycznych uwzględniających OZE.
- Przeprowadzić edukację mieszkańców w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Wdrożyć instalacje pilotowe w zakresie wykorzystania energii słonecznej, biomasy do podgrzewania wody na cele bytowe w budynkach komunalnych lub gminnych użyteczności publicznej.

4.2.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015r. są:

- Wspieranie budowy nowych odnawialnych źródeł energii, tak by udział energii z OZE w zużyciu energii pierwotnej oraz w krajowym zużyciu energii elektrycznej brutto osiągnął w roku 2010 co najmniej 7,5% oraz utrzymanie tego udziału na poziomie nie niższym w latach 2011-2015, przy przewidywanym wzroście konsumpcji energii elektrycznej w Polsce,
- Dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie.

4.2.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Wspieranie budowy nowych instalacji OZE, tak by udział energii z tych źródeł w strukturze zużycia nośników pierwotnych oraz produkcji energii elektrycznej osiągnął w 2010r. poziom co najmniej 7,5%.
2. Wspieranie budowy nowych instalacji zapewniających, że udział biokomponentów w rynku paliw ciekłych w 2010r. wyniesie 5,75%, ze szczególnym uwzględnieniem biopaliw ciekłych.
3. Współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi dla zapewnienia stabilnych podstaw prawnych i organizacyjnych rozwoju OZE.
4. Identyfikacja barier utrudniających rozwój OZE i podjęcie działań mających na celu ich likwidację.
5. Stworzenie systemu pozyskiwania informacji o wytwarzaniu ze źródeł odnawialnych energii innej niż elektryczna.
6. Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących OZE.
7. Określenie potrzeb w zakresie prac naukowo-badawczych w obszarze OZE.
8. Wspieranie i aktywizacja samorządów lokalnych w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów OZE.
9. Rozwój energetycznego wykorzystania biomasy i biogazu, energetyki wodnej, geotermalnej, słonecznej i wiatrowej.

**4.2.5. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu****Tabela 17. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu - odnawialne źródła energii**

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1.	I	Promowanie wśród mieszkańców powiatu energię ze źródeł odnawialnych	Zarząd Powiatu									Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	-	PFOŚiGW
Zadania własne														
1.	P	Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Instytucje, osoby fizyczne i prawne/ Starostwo Powiatowe/Gmina									Oszczędność surowców nieodnawialnych	5 tys. zł.	Środki inwestorów .Fundusze ochrony środowiska
2.	P	Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii ciepłej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.	WODR/ Starostwo Powiatowe, Gmina, producenci urządzeń									Oszczędność surowców nieodnawialnych	10 tys. zł.	Środki WODR, producenci urządzeń

4.3. Kształtowanie stosunków wodnych ochrona przed powodzią i skutkami suszy**4.3.1. Analiza stanu istniejącego**Rzeki – wody płynące

Największym ciekim na terenie gminy Kobylin jest rzeka Orla stanowiąca prawostronny Baryczy wpada w rejonie Wąsosza. Ogólna długość rzeki Orli wynosi 94,9 km, a na terenie gminy Kobyli 13,7 km. Zlewnia rzeki Orli wynosi 1546,5 km². Zlewnia jest wydłużona i rozciąga się od północnego wschodu na południowy zachód. Górna jej część położna jest w obrębie Wysoczyzny Kaliskiej, zbudowanej głównie z glin zwałowych. Z uwagi na duże spadki poprzeczne oraz urozmaiconą rzeźbę rzeka Orla ma charakter rzeki podgórskiej.

Rzeka Rdęca stanowi prawostronny dopływ rzeki Orli wypływający z terenu gminy Koźmin. Całkowita jej długość wynosi około 30 km, z czego w obrębie gminy Kobylin znajduje się odcinek liczący 13,6 km. Na cieku tym planowana jest budowa zbiornika retencyjnego Kromolice.

Żydowski Potok jest dopływem lewobrzeżnym rzeki Orli. Swój początek bierze na terenie gminy Krotoszyn.

Rzeka Ochla – prawobrzeżny dopływ rzeki Rdęcy, wypływa z gminy Pogorzela i wpada do rzeki Rdęcy na terenie Kobyliny. Całkowita jej długość wynosi 13,2 km, z czego na terenie gminy Kobylin znajduje się odcinek długości 6,0 km.

Rzeka Pasieka stanowi prawobrzeżny dopływ rzeki Rdęcy wypływający spod Czeluścina, gm. Pępowa, obecnie jest to ciek tzw. półpodstawowy.

Kanał Długoleka – prawobrzeżny dopływ rzeki Orli długości 3,4 km, z czego na terenie gminy znajduje się odcinek 0,7 km.

Rzeki terytorium Polski charakteryzuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku – zasilanie śnieżne powodujące wysokie stany wód na wiosnę i zasilanie deszczowe związane z letnim maksimum opadowym przypadającym na koniec czerwca lub drugą połowę lipca. Najniższe stany wód przypadają głównie na okres jesienny. Rzeki zasilane są wówczas poprzez wody podziemne. Z wysokimi stanami wód związane jest wylewanie rzek. Wylewają głównie rzeka Orla i rzeka Rdęca.



4.3.1.1. Stan i potrzeby w zakresie budowy, modernizacji obiektów i urządzeń wodnych

Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi na terenie gminy Kobylin jest minimalne, co wynika z braku dużych cieków wodnych. Zagrożenie takie może jednak wystąpić w czasie obfitych i gwałtownych opadów atmosferycznych w wysokościach przekraczających 50 mm/dobę, szczególnie w miejscowościach, które nie posiadają kanalizacji burzowej.

Można jedynie liczyć się z lokalnymi podtopieniami, spowodowanymi obfitymi i gwałtownymi opadami atmosferycznymi, stratami w uprawach rolnych, uszkodzeniami linii telefonicznych i energetycznych oraz czasową nieprzejezdną. Sprawami zagrożeń, w tym powodziowych zajmuje się Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Długość rowów szczegółowych na terenie gminy Kobylin według ewidencji urządzeń melioracji szczegółowych wynosi 185,790 km. Długość cieków melioracji podstawowych (powierzchniowe wody płynące – cieki naturalne mające znaczenie dla potrzeb rolnictwa) na terenie gminy wynosi 36,734 km w skład, czego wchodzi:

- rzeka Radęca – 13,608 km
- rzeka Ochla – 6,000 km
- rzeka Żydówka – 2,680 km
- rzeka Długoleka – 0,736 km
- rzeka Orla – 13,710 km

Działania na rzecz ochrony przed powodzią w latach 2004 – 2007 to głównie czynności wykonywane w ramach konserwacji cieków mające na celu zapewnienie swobodnego przepływu wód. W szczególności polega to na wykaszaniu porostów roślinnych ze skarp i dna cieków, usuwaniu zatorów i odmulaniu dna. W poszczególnych latach konserwacja objętych było:

- 2004 r. – Ochla, Radęca, Orla
- 2005 r. – Radęca, Orla
- 2006 r. – Radca
- 2007 r. – Długoleka, Radca

4.3.1.2. Możliwości i potrzeby retencjonowania wody (tzw. duża i mała retencja)

Mała retencja ma szczególne znaczenie wobec rosnącego niedoboru wody w ekosystemach, m.in. powstałych na skutek niedoboru opadów, melioracji odwodnieniowych i intensywnej produkcji rolnej oraz eksploatacji kopalni. Niedobór wody jest jednym z głównych czynników ograniczających produkcję rolną, a duży udział powierzchni uszczelnionej wywołuje zaburzenia odpływu wody w miastach.

W ostatnich latach przeprowadzono modernizację zbiorników wodnych służących małej retencji o powierzchni min 0,50 ha. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych prowadzi nadzór nad finansowaniem modernizacji z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

Na terenie gminy Kobylin w latach 2003-2005 zwiększono ilość zbiorników małej retencji w miejscowościach: Smolice-Kolonia, Wyganowo oraz dwa zbiorniki w Kobylinie.

Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu Rejonowy Oddział w Ostrowie Wlkp. Inspektorat w Jarocinie zrealizował:

Obiekty małej retencji zrealizowane w latach 2004 – 2007:

- 2004 r. - budowa zbiornika retencyjnego o powierzchni 0,4 ha w miejscowości Wyganów – zlewnia Radcy
- budowa zbiornika retencyjnego o powierzchni 0,4 ha w miejscowości Kobylin – zlewnia Radęcy
- 2005 r. – odbudowa zbiornika retencyjnego o powierzchni 1,5 ha w miejscowości Targoszyce – zlewnia Radęcy

Planowanie przedsięwzięcia w latach 2008 – 2015:

- 2012 r. – regulacja rzeki Orli - długość 15 km
- budowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Radęcy na długości 6,7 km – realizacja 2010 - 2012



- budowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Orli na długości 5,0 km – realizacja 2012 – 2013

4.3.2. Przewidywane kierunki zmian

Przewidywane zmiany związane są głównie ze zwiększeniem czystości wód powierzchniowych, zwłaszcza cieków i zbiorników wodnych oraz racjonalizacją użytkowania wody w zlewniach oraz ochronę przed podtopieniami i suszą.

Należy również dążyć do wyznaczenia i ujęcia w planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych celem ograniczania skutków podtopień.

Tereny przylegające bezpośrednio do cieków oraz tereny zaplanowane pod budowę zbiorników retencyjnych należy chronić przed zabudową.

4.3.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jako ściowego i ilościowego) wód w Polsce,
- Wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w Polsce, w tym reorganizacja służb zajmujących się gospodarowaniem wodami poprzez ich integrację,
- Zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej),
- Efektywna ochrona przed powodzią i suszą,
- Integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne, przede wszystkim w celu zwiększenia naturalnej retencji wód oraz zmniejszenia zagrożenia powodziowego,

4.3.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Wzmacnianie instrumentów ekonomicznych dotyczących gospodarki wodnej, wdrożenie systemu zapewniającego pełen zwrot kosztów usług wodnych. Wprowadzenie rozwiązań zapewniających stabilne finansowanie gospodarki wodnej. Dążenie do samofinansowania gospodarki wodnej.
2. Tworzenie warunków do szerokiego korzystania z wód (rekreacja, energetyka, żegluga) przy nie pogarszaniu ich jakości, modernizacja i rozwój śródlądowych dróg wodnych.
3. Właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych.
4. Wyznaczanie obszarów zalewowych.
5. Budowa zbiorników i stopni wodnych, zwłaszcza na obszarach o znacznym zagrożeniu powodzią i suszą w harmonii z wymaganiami ochrony różnorodności biologicznej i przyrody.
6. Modernizacja systemu melioracji wodnych.
7. Rozwój małej retencji.
8. Implementacja dyrektywy w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

4.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 18. Przedsięwzięcia na lata 2008 - 2015 w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1.	I	Opracowanie Powiatowego Planu Reagowania Kryzysowego obejmującego plan reagowania w przypadku powodzi	Starostwo Powiatowe									Ochrona przed powodzią		Środki własne



2.	I	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych	WZMiUW										Ochrona przeciwpowodziowa, zabezpieczenie przed skutkami suszy	-	Dotacje z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych Urzędu Marszałkowskiego
3.	I	Wykonanie wału przeciwpowodziowego rzeki Radęcy km 3+600-10+300 9m. Kobylin)	WZMiUW w Poznaniu										Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, inne fundusze
4.	I	Wykonanie wału przeciwpowodziowego rzeki Orli gm. Kobylin km 56+000-61+000	WZMiUW w Poznaniu										Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, inne fundusze
5.	I	Wykonanie zbiornika wodnego Orla Klatka rz. Orla w km 84+300 gm. Koźmin	WZMiUW w Poznaniu										Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, inne fundusze
6.	I	Modernizacja wałów przeciwpowodziowych Lubieszka km28+700-32+200 m. Wałków, gm. Koźmin	WZMiUW w Poznaniu										Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, inne fundusze
7.	I	Modernizacja wałów przeciwpowodziowych rz. Orla km 50+370-65+370 gm. Kobylin	WZMiUW w Poznaniu										Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, inne fundusze
Zadania własne															
1.	P	Określenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz zasad ich użytkowania	RZGW/ zarząd powiatu, gmina										Ochrona przed powodzią	5 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze
2.	P	Współudział w tworzeniu systemów ochrony przeciwpowodziowej	władze województwa, powiat, gmina										Ochrona przed powodzią	2 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze w tym strukturalne UE.
3.	P	Budowa zbiornika retencyjno-rekreacyjnego oraz zbiorników „małej” retencji	RZGW, WZMiUW/ zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina										Ochrona przed powodzią	25 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze.
4.	P	Regulacja odbudowa rzek i kanałów	WZMiUW, gmina										Ochrona przed powodzią	100 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze.
5.	P	Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	RZGW/ zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina										Ochrona przed powodzią	100 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze.
6.	I	Zaplanowanie i realizacja budowy dużego zbiornika retencyjnego na terenie gminy Kobylin	Gmina /RZGW, WZMiUW										Ochrona przeciwpowodziowa	500 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze



5. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

5.1. Jakość wód

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o nieobowiązujące już w tym momencie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych, podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32 poz. 284)

Zgodnie z rozporządzeniem wyróżnia się pięć klas wód:

- Klasa I – wody o bardzo dobrej jakości,
- Klasa II – wody dobrej jakości,
- Klasa III – wody zadowalającej jakości,
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- Klasa V – wody złej jakości.

5.1.1. Analiza stanu istniejącego

Występujące na terenie gminy Kobylin punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowią:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- składowiska odpadów.

Na terenie gminy budynki nie są podłączone do zbiorowego systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków. Ścieki socjalno-bytowe odprowadzane są do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków. Nieszczelne szamba, „dzikie” wyloty kanalizacji oraz nie w pełni oczyszczone ścieki stanowią znaczne zagrożenie dla stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, wprowadzając głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy, fosforany i zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Ścieki deszczowe przede wszystkim z dróg przelotowych oraz parkingów i stacji paliw mogą zanieczyszczać wody powierzchniowe i podziemne głównie substancjami ropopochodnymi splukiwanymi z nawierzchni.

Splukiwane z pól nawozy wprowadzają znaczne ilości związków azotu i fosforu.

5.1.1.1. Jakość wód powierzchniowych

Wody płynące

Badania stanu czystości rzek prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zgodnie z programem Państwowego Monitoringu Środowiska. Większość punktów pomiarowo-kontrolnych w sieci monitoringu krajowego w województwie wielkopolskim zlokalizowana jest na rzece Warcie i głównym jej dopływie rzece Noteci. Monitoring regionalny obejmuje wiele małych rzek. W latach 2004-2007 kontrolą jakości objęto m.in.: Orłę.

Spośród cieków przepływających przez gminę Kobylin były badane wyłącznie wody rzeki Orli. Żaden z punktów pomiarowych nie znajduje się na terenie gminy Kobylin.

Wyniki badań wskazują na bardzo silne zanieczyszczenie rzeki Orli już w miejscu, gdzie ona wpływa na teren gminy Kobylin. Wody rzeki Orli są bardzo silnie zanieczyszczone trudnoutlenialnymi substancjami organicznymi i biogennymi. Wody zawierają także ponadnormatywne ilości zawiesin i są zanieczyszczone bakteriologicznie.

W obszarze zlewni rzeki Orla prowadzono w 2007 badania w 8 punktach pomiarowych, z których trzy zlokalizowano na Orli, a pięć na jej dopływach: Dąbroczni, Żydowskim Potoku, Borownicy, Radęcy i na Kanale Wilczyna. Zakres wartości azotanów w badanych próbach w zlewni Orli wynosił od 0,055 do 236,7 mg NO₃/l. Najwyższe stężenia na poziomie 174,7 i 236,7 mg NO₃/l stwierdzono w wodach Orli w związku z zrzutem stagnujących wód Orli (między jazami) oraz ze zbiornika retencyjnego Pakosław.

Średnioroczne wartości azotanów w wodach Orli mieściły się w zakresie 38,8–48,5 mg NO₃/l. W badanych dopływach stężenie średnie również nie przekraczało 50 mg NO₃/l.

Odnotowano eutrofizację wód we wszystkich punktach pomiarowych, a wskaźnikami decydującymi były azotany, azot azotanowy, azot i fosfor ogólny (z wyjątkiem chlorofilu a). W



dopływach Borownica i Kanał Wilczyzna azot i fosfor ogólny nie przekraczały norm eutrofizacji wód.

5.1.1.2. Jakość wód podziemnych

Gmina Kobylin leży na obszarze szczególnego narażenia na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Obszar zlewni rzeki Orli, w którym położony jest powiat charakteryzuje się dużą powierzchnią i rozciągłością. Dobierając punkty monitoringowe zwracano uwagę na kierunek przepływu wód podziemnych (zgodnie z biegiem rzeki Orli) oraz wybierano ujęcia wzdłuż całego obszaru tak, aby były jak najbardziej reprezentatywne. Na terenie gminy punkt pomiarowy znajduje się na ujęciu wody w miejscowości Długoleś-Smolice, gdzie od roku 2001 realizowane są badania w sieci monitoringu regionalnego województwa wielkopolskiego. Badania prowadzone są 2 razy w roku w okresie wiosny i jesieni. Przekroczenia zawartości azotanów w badanych próbach nie było. Zakres wartości azotanów wynosił od 0,01 mg NO_3^-/l do 2,38 mg NO_3^-/l .

Studnia w Długoleś - Smolicach położona jest w pobliżu pól uprawnych. Główny użytkowy poziom wodonośny eksploatowany na tym obszarze związany jest z kopalną doliną Orli. Forma ta ma przebieg zgodny z przebiegiem rzeki, analogiczny jest kierunek przepływu wód podziemnych. Na przeważającej powierzchni jest izolowana od bezpośredniego wpływu czynników zewnętrznych pakietem glin mających miąższość od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Na pozostałym obszarze wody w utworach czwartorzędowych występują na różnych głębokościach w obrębie struktur o charakterze lokalnym.

5.1.1.3. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Przegląd zaopatrzenia gmin w wodę (wg przedstawionych przez Gminę materiałów): Gmina Kobylin

Na terenie gminy znajdują się ujęcia w miejscowościach:

- Długoleś
- Łagiewniki

Ponadto na terenie nadleśnictwa Kobylin znajdują się ujęcia wód podziemnych wykorzystywanych dla potrzeb lokalnych i niewymagające ustanowienia stref ochronnych ze względu na sposób wykorzystywania wód (podlewanie upraw leśnych).

- Gmina Kobylin
 - o Sieć wodociągowa główna: 110,3 km
 - o Przyłącza: 28,2 km
 - o Liczba przyłączy: 1474 szt.
 - o Stopień zwodociągowania ok. 100%

5.1.1.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych

Wszystkie jednostki osadnicze na terenie gminy Kobylin są zwodociągowane natomiast żadna z nich nie jest skanalizowana.

Na terenie gminy istnieje jedna zakładowa oczyszczalnia ścieków obsługująca wyłącznie zakładowe osiedle mieszkaniowe w Kuklinowie. Pozostałe ścieki z terenu gminy Kobylin gromadzone są w szambach o nieznanym stanie technicznym. Trudno zatem w tym przypadku mówić o gromadzeniu ścieków socjalno-bytowych w zbiornikach bezodpływowych, które, traktowane jako rozwiązanie tymczasowe, przy braku kanalizacji sanitarnej na danym terenie mogą zapewnić ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem, przy spełnieniu warunków: że są one wraz z całą instalacją doprowadzające ścieki socjalno-bytowe wykonane zgodnie z projektem budowlanym, zapewniają przetrzymanie ścieków socjalno-bytowych przez minimum 7 dni nie dłużej jednak niż 30 dni w celu uniknięcia zjawiska zagniwania gromadzonych ścieków.

Ścieki socjalno-bytowe są również odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, infiltrują przez nieszczelne dna zbiorników do wód podziemnych, a także wylane są na pola.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U.2005 Nr 236, poz. 2008) gmina prowadzi ewidencję zbiorników



bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Wywóz gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych ścieków socjalno-bytowych winien odbywać się przez firmy posiadające koncesje.

Analizując sytuację gminy Kobylin w zakresie możliwości odprowadzania i oczyszczania ścieków socjalno-bytowych i technologicznych stwierdzić należy, że stopień zaspokojenia mieszkańców jest zdecydowanie zły. Ograniczone są również możliwości rozwoju gospodarczego gminy Kobylin.

Wynika to z:

- całkowitego braku kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków dla miasta i gminy Kobylin,
- wzrostu zagrożenia środowiska, zwłaszcza gruntowo-wodnego poprzez odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków socjalno-bytowych, a jednocześnie wzrost ilości ścieków z uwagi na 100% zwodociągowanie gminy Kobylin,
- rozwiniętej sieci kanalizacji deszczowej, która pełni funkcję kanalizacji ogólnospławnej.

Obecnie gmina Kobylin posiada dokumentację projektowo-kosztorysową z pozwoleniem na budowę oczyszczalni ścieków (795 m³/d) i sieci kanalizacji sanitarnej dla części miasta Kobylin. Szansą na pozyskanie środków finansowych na realizację powyższego zadania jest złożony poprzez MZWIKW w Strzelcach Wielkich, wniosek do Funduszu Spójności. W czerwcu 2007 r. został rozstrzygnięty przetarg na wykonanie dokumentacji technicznej na sieć kanalizacji sanitarnej dla pozostałej części miasta Kobylina, Starego Kobylina, Długoleki i Smolic.

Tabela 19 Zadania zrealizowane na terenie gminy Kobylin w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej

Jednostka administracyjna	Nazwa inwestycji	Koszt inwestycji w tys. zł	Źródło finansowania
Gmina Kobylin	Wykonanie dokumentacji na budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej oraz wniosku do ZPORR	-	-

Źródło danych: Urząd Gminy

Na terenie gminy istnieje jedna zakładowa oczyszczalnia ścieków obsługująca wyłącznie zakładowe osiedle mieszkaniowe w Kuklinowie. Pozostałe ścieki z terenu gminy Kobylin gromadzone są w szambach o nieznanym stanie technicznym. Trudno zatem w tym przypadku mówić o gromadzeniu ścieków socjalno-bytowych w zbiornikach bezodpływowych, które, traktowane jako rozwiązanie tymczasowe, przy braku kanalizacji sanitarnej na danym terenie mogą zapewnić ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem, przy spełnieniu warunków:

- że są one wraz z całą instalacją doprowadzająca ścieki socjalno-bytowe wykonane zgodnie z projektem budowlanym,
- zapewniają przetrzymanie ścieków socjalno-bytowych przez minimum 7 dni nie dłużej jednak niż 30 dni w celu uniknięcia zjawiska zagniwania gromadzonych ścieków.

Ścieki socjalno-bytowe są również odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, infiltrują przez nieszczelne dna zbiorników do wód podziemnych, a także wylewane są na pola.

Tabela 20 Oczyszczalnia ścieków w gminie Kobylin

Jednostka administracyjna	Rodzaj oczyszczalni	Przepustowość [m ³ /doba]	Odbiornik ścieków oczyszczonych
Gmina Kobylin	M-B	724,8	Radęca



5.1.1.5. Stopień zwodociągowania i skanalizowanie gminy Kobylin

Miasto i Gmina Kobylin

- Zwodociągowanie: ok. 100%
- Skanalizowanie: brak

5.1.1.6. Kanalizacja deszczowa

Długości kanalizacji deszczowej w poszczególnych gminie Kobylin wynosi ok. 30,9 km.

5.1.1.7. Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

Zgodnie z *ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, gminy mają obowiązek prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Do wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych uprawnione są wyłącznie przedsiębiorcy posiadający wymagane w tym zakresie zezwolenie wydane przez burmistrza ze względu na świadczenie usług.

Nierozpoznana w pełni sytuacja w gospodarce ściekami gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych pozwala sądzić, iż prawdopodobnie duża część tych zbiorników nie spełnia wymagań w zakresie właściwego stanu technicznego, a także wywóz zgromadzonych ścieków odbywa się przez firmy niekoniecznie do tego uprawnione, a często także dokonywany przez samych użytkowników (szczególnie w przypadku gospodarstw rolnych) na pola własne w celu rolniczego wykorzystania. Są to działania niezgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem.

Ponadto zarówno nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na ścieki, jak i niekontrolowany ich wywóz stanowią poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo – wodnego, szczególnie na terenach dolin cieków, gdzie zwierciadło wód gruntowych zalega płytko pod powierzchnią terenu na głębokości ok. 1 m. Takie działania powodują zachwianie równowagi biologicznej i gospodarczej, stanowią m.in. zagrożenie bakteriologiczne dla wód powierzchniowych przeznaczonych na kąpieliska, skażenia ujęć infiltracyjnych wody, zanieczyszczenia wód przeznaczonych na hodowlę ryb i do rekreacji oraz nadmiernego zanieczyszczenia i eutrofizacji wód stojących powierzchniowych.

W gminie Kobylin w wyniku przeprowadzonej akcji ewidencjonowania "sposobów gromadzenia" nieczystości ciekłych zinwentaryzowano 1717 nieruchomości posiadające zbiorniki bezodpływowe.

5.1.2. Przewidywane kierunki zmian

Zaopatrzenie w wodę o dobrej jakości jest jednym z najważniejszych celów zaspokajania potrzeb ludności. Ocena stanu urządzeń służących do poboru wody oraz jej uzdatniania i dalej przesyłu do punktów poboru wymusza dążenie do rozbudowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę w taki sposób, aby obejmowały one jak największą liczbę użytkowników na terenie wszystkich sołectw. Przewiduje się, że docelowo w systemach indywidualnego zaopatrzenia mają pozostać jedynie ci korzystający, dla których doprowadzenie zorganizowanych wodociągów będzie nieuzasadnione ekonomicznie. Takie działania mają także zapewnić poprawę jakości wody dostarczanej do odbiorców tak, aby spełniała ona wymagania stawiane obecnie obowiązującymi przepisami. W celu ochrony wody i środowiska gruntowo – wodnego niezbędnym jest ograniczanie do niezbędnego minimum źródeł stanowiących zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych (ścieki miejskie, przemysłowe i pochodzenia rolniczego).

Jednym z najważniejszych elementów mających wpływ na jakość oraz stan zasobów wodnych i nierozzerwalnie związanych z gospodarką wodną jest gospodarka ściekowa. W świetle takich uwarunkowań na terenie gminy będą podjęte działania mające na celu dążenie do realizacji zadań w gospodarce ściekowej wynikających ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej w województwie. W perspektywie do 2015 roku (okres docelowy niniejszego Programu do 2010) wszystkie aglomeracje o RLM ≥ 2000 powinny zostać wyposażone w mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków z usuwaniem związków biogenych wraz z systemami kanalizacji. W tym zakresie konieczna będzie dalsza rozbudowa systemu kanalizacji zwłaszcza na terenie gminy i stopniowe dociążanie istniejących nowoczesnych oczyszczalni ścieków.

**5.1.3. Przyjęte cele**

Do końca 2015r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych, w tym wód morskich, przed eutrofizacją oraz zakończyć program budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000.

Celem średniookresowym polityki ekologicznej w odniesieniu do jakości wód jest:

- Osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych.

5.1.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Realizacja inwestycji wskazanych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji zbiorczej).
2. Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej.
3. Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych.
4. Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.
5. Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.
6. Opracowanie działań wodno-środowiskowych w celu przeciwdziałania zanieczyszczeniu wody poszczególnymi substancjami priorytetowymi, w tym zmniejszanie zawartości substancji priorytetowych w wodach, zaprzestanie lub eliminacja zrzutów, emisji i strat tych substancji.
7. Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.
8. Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych i jej dostosowanie do wymagań wspólnotowych.
9. Zapewnienie stabilnego finansowania prac rozwojowych i monitoringu.
10. Kontynuacja zmian organizacyjnych i instytucjonalnych mających na celu wzmocnienie ochrony wód w Polsce i pełne dostosowanie instytucjonalne i proceduralne do systemu europejskiego.
11. Realizacja prac planistycznych niezbędnych dla wdrożenia wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.
12. Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.

5.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 21. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														



1.	I	Budowa przyłączy kanalizacyjnych do obiektów stanowiących własność powiatu i jego jednostek	Starostwo powiatowe/												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze.
2.	I	Rozpoznanie możliwości oraz opracowanie koncepcji oczyszczania ścieków opadowych z dróg powiatowych	Starostwo powiatowe												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze
Zadania własne																	
1.	I	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających ścieki przemysłowe wprowadzane do wód, do ziemi lub do instalacji zbiorowego odprowadzania ścieków	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	50 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze.
2.	I	Budowa sieci kanalizacyjnej o długości 48,8km na terenie gminy	Gmina												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	15 mln.	Środki własne, Inne fundusze
3.	I	Budowa oczyszczalni - sanitacja Gminy	Gmina												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	24 mln.	Środki własne, Inne fundusze
4.	I	Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków.	Gmina												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	20 tys. zł	Środki własne, Inne fundusze
5.	I	Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.	Gmina												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze
6.	I	Wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	Gmina												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze
7.	I	Budowa i modernizacja urządzeń dostarczających wodę	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	50 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze.
8.	I	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	100 tys. zł	Środki własne, Inne fundusze.
9.	I	Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	10 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze.



5.2. Zanieczyszczenie powietrza

5.2.1. Analiza stanu istniejącego

Do najważniejszych niekorzystnych zjawisk wymuszających działania w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem zalicza się:

- emisję zorganizowaną pochodzącą ze źródeł punktowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),
- emisję niezorganizowaną, tj. emisję substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp., lub
- emisję ze źródeł liniowych i powierzchniowych (drogi, parkingi).

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w procesach przemysłowych są procesy spalania paliw dla potrzeb technologicznych oraz grzewczych. Przyczynami tego są przede wszystkim przestarzałe urządzenia wytwórcze, nisko sprawne instalacje ochrony środowiska, jak też spalanie niskiej jakości paliw.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(α)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych, co przy występujących stężeniach stwarza istotne ryzyko zdrowotne dla mieszkańców. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloru winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

Na podstawie przeprowadzonych w 2005 r. przez WIOŚ w Poznaniu, badaniach jakości powietrza gmina Kobylin zakwalifikowany został do klasy A po uwzględnieniu kryteriów ochrony ludzi oraz roślin. W porównaniu z 2002 r. nastąpiła poprawa w stosunku do poziomu zanieczyszczeń PM₁₀, który zakwalifikowany został do strefy B.

Gospodarka gminy charakter rolno-przemysłowy z rozwiniętą bazą przemysłu spożywczego: elewatores zbożowy, mleczarniami, proszkownią mleka, przedsiębiorstwami nasiennymi, wytwórniami pasz, Zakładem Doświadczalnym Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Smolicach.

Przez Gminę przebiegają odcinki:

- drogi krajowej nr 324 relacji Szlichtyngowa - Ostrów,
- drogi powiatowej nr 21-408 Zduny – Kobylin,
- drogi powiatowej nr 21-452 Kobylin - Pogorzela,
- drogi powiatowej nr 21-456 Kobylin – Targoszyce,
- drogi powiatowej nr 21-460 Kobylin – Rojew,
- drogi powiatowej nr 21-462 Kobylin – Gębice.

Oceny stanu aerosanitarnego dokonuje się porównując uzyskane wyniki pomiarów z dopuszczalnymi stężeniami zanieczyszczeń.

Stężenia podstawowych zanieczyszczeń charakteryzują się dużą zmiennością w ciągu roku. W okresie zimowym obserwuje się znaczny wzrost stężeń SO₂ i pyłu zawieszonego. Wzrosty stężeń w sezonach grzewczych, w szczególności na terenach zabudowy mieszkaniowej wskazują na wpływ emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego. Specyficzne zanieczyszczenia mają znaczenie przede wszystkim lokalne. Głównym źródłem emisji np. benzenu, węglowodorów wielopierścieniowych czy metali ciężkich jest sektor komunalny (spalanie węgla w paleniskach domowych) oraz transport samochodowy.

Poniższa tabela przedstawia wyniki pomiaru stężeń SO₂ i NO₂ na terenie powiatu w m. Dąbrowa.



Tabela 22 Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu – pomiar metodą pasywną w latach 2004- 2007

Stanowisko	2004		2005		2006		2007	
	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]
Dąbrowa	4,77	15,54	11,78	13,64	20	30	10,8	14,9

Źródło: WIOŚ

Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń nie zostały przekroczone.

5.2.1.1. Systemy zaopatrzenia w ciepło mieszkańców i przedsiębiorców

Na terenie gminy Kobylin zgazyfikowanych jest jednaście miejscowości. W tych miejscowościach zlokalizowane są znaczące podmioty gospodarcze, w których urządzeniach energetycznych, pracujących dla potrzeb grzewczych i technologicznych paliwem może być gaz. Jednak większość mieszkańców dla potrzeb grzewczych wykorzystuje węgiel lub drewno.

W pozostałych miejscowościach gminy, urządzenia energetyczne opalane są węglem lub drewnem a dla potrzeb bytowych wykorzystywany jest gaz płynny. Substancje z procesu spalania wprowadzone są do powietrza emitorami niskimi $h < 2.5 H_b$, H_b – wysokość emitora, H_b – wysokość otaczających budynków/. Z uwagi na ich ilość, jakość spalanego paliwa w kotłach i paleniskach, to one decydują o stanie czystości powietrza w gminie.

Gazyfikacja gminy jest jednym z priorytetów zmierzających do likwidacji domowych palenisk, a co za tym idzie eliminację uciążliwej emisji niskiej.

Problemem są kosztowne podłączenia do sieci gazowej. Wiąże się to z poważną inwestycją zmiany systemu grzewczego i gruntownej instalacji grzewczej. Często w pierwszym etapie odbiorca wybiera wersję inwestycyjną polegającą na zabiegach termorenowacyjnych, tzn. niezbędnych uszczelnieniach przed stratami energetycznymi.

Zadania w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń powietrza przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23 Zrealizowane przedsięwzięcia w zakresie ochrony powietrza zrealizowane na terenie gminy Kobylin

Jednostka administracyjna	Nazwa przedsięwzięcia	Koszt inwestycji tys. zł	Źródło finansowani
Gmina Kobylin	Gazyfikacja Smolic, Zdzietaw i Raszew	185,0	Budżet Gminy
	Zmiana systemu Ogrzewania SP Smolice	83,9	Budżet Gminy, WFOŚiGW
	Zmiana systemu ogrzewania Gimnazjum w Kobylinie	112,4	Budżet Gminy, WFOŚiGW

5.2.1.2. Obszary uciążliwości spowodowanej przez ciągi komunikacyjne

Drugim źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w gminie Kobylin jest wykorzystanie paliw płynnych do napędzania silników spalinowych w pojazdach samochodowych, maszynach rolniczych, budowlanych, w kolejnictwie, gdzie podczas spalania paliw emitowanych jest wiele zanieczyszczeń. Istotnym elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie tymi paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są węglowodory. System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu jakości powietrza głównie z tytułu transportu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Jest to problem narastający, zwłaszcza na terenie miasta. Gwałtowny wzrost liczby pojazdów powoduje przeciążenie zarówno dróg przelotowych jak i dróg lokalnych.

Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości powietrza powoduje, że obszary te należy



sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia. Jest też bezspornym faktem, iż najpoważniejszym problemem jest emisja generowana przez drogi krajowe.

Na stan powietrza a zarazem komfort akustyczny duży wpływ odgrywa płynność ruchu. Samochody stojące w korkach emitują znaczne zanieczyszczenia ze spalin. W celu poprawy jakości powietrza należy przeprowadzać modernizację dróg i poprawiać przepływ pojazdów. Na stan powietrza ma, zatem wpływ stan dróg, po których poruszają się pojazdy.

Tabela 24 Zestawienie prac poprawiających stan nawierzchni dróg powiatowych w 2007 r.

2007		
Zadanie	Źródło finansowania	Koszty tys. zł
Przebudowa drogi powiatowej nr 21453P, w m. Zalesie Małe, Gm. Kobylin	ZPORR	762,5

Źródło: PZD w Krotoszynie

5.2.1.3. Zanieczyszczenia przemysłowe

Starostwo powiatowe w Krotoszynie na bieżąco prowadzi kontrolę podmiotów gospodarczych wprowadzających substancje pyłowe i gazowe do powietrza. W trakcie postępowania administracyjnego prowadzonego w sprawie wydawania pozwoleń na emisję substancji lub energii do środowiska przeprowadzane są oględziny instalacji. Starosta nie posiada możliwości wykonywania pomiarów, stąd w przypadku wątpliwości występuje z wnioskiem do Inspekcji Ochrony Środowiska o ich przeprowadzenie.

5.2.2. Przewidywane kierunki zmian

Prognozując zmiany stanu jakości powietrza w powiecie należy odnieść się do zachodzących w nim zmian gospodarczych i przyjętej strategii rozwoju.

Mając powyższe na uwadze należy przewidywać, że w przyszłości będzie następować zmniejszanie się wielkości emisji ze źródeł przemysłowych – energetycznych i technologicznych, i tym samym zmniejszanie udziału tej emisji w emisji całkowitej, zgodnie z obserwowaną w ostatnich latach tendencją ogólnokrajową wynikającą z upadku dużych nienowoczesnych obiektów przemysłowych, korelującą się ze wzmocnieniem działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska.

Dla poprawy jakości powietrza przyczyni się również eliminacja emisji niskiej, czyli wymiana starych palenisk domowych na nowoczesne ekologiczne piece.

Strategia rozwoju województwa zakłada wzrost udziału kolei w systemie transportowym, wymaga to jednak ogromnych nakładów na restrukturyzację systemu transportowego.

Do minimalizacji emisji spalin z obszarów arterii komunikacyjnych przyczyni się również realizowane nasadzenia zieleni wzdłuż pasów drogowych. Wykonanie tych działań w przypadku modernizacji i budowy dróg wymusi postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko prowadzone przy lokalizacji i realizacji inwestycji.

5.2.3. Przyjęte cele

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza w perspektywie średniookresowej do 2015 jest osiągnięcie takiego jego stanu, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych.

Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych. W związku z tym celami średniookresowymi będą:

- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- Spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- Redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania.

5.2.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Systematyczne opracowywanie i wdrażanie programów ochrony powietrza, zgodnie z wynikami
2. Rocznej oceny jakości powietrza w strefach.



3. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze.
4. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych.
5. Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza, w tym także w zakresie wynikającym z corocznej oceny jakości powietrza w strefach, głównie w zakresie pyłów PM10 i PM2,5, benzenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz metali ciężkich i WWA,
6. Analiza potrzeby i możliwości wprowadzania nowych instrumentów ochrony powietrza, w tym możliwości rozszerzenia systemu handlu uprawnieniami do emisji o kolejne substancje, wprowadzenia zobowiązań dobrowolnych czy realizacji wspólnych przedsięwzięć przez podmioty gospodarcze.
7. Promocja i wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu oraz mających na celu wdrożenie europejskich standardów emisji ze środków transportu,
8. Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
9. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
10. Zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych (przykładowo biopaliwa).
11. Restrykcyjne przestrzeganie wymogów uwzględniania celów ochrony powietrza w programach, strategiach i politykach sektorowych.
12. Przygotowanie systemu oceny jakości zapachowej powietrza oraz zapobiegania jego zanieczyszczaniu przez substancje złownonne.

5.2.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 25. Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 związane z ochroną powietrza atmosferycznego

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1.	I	Wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój sieci gazowej na terenie powiatu	zarząd powiatu/									Zmniejszenie spalania paliw stałych	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
2.	I	Modernizacja systemów ogrzewania w obiektach będących we władaniu zarządu powiatu	zarząd powiatu/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
3.	I	Termomodernizacja obiektów będących we władaniu zarządu powiatu	zarząd powiatu/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmniejszenie zużycia energii	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
4.	I	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gminy i powiatu w monitoringu regionalnym	zarząd powiatu/ WIOŚ, gmina									Kontrola stanu jakości powietrza	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
5	P	Promowanie kotłowni wykorzystujących alternatywne źródła energii (biomasa, pompy ciepła)	Starostwo Powiatowe									Poprawa jakości powietrza	-	Budżet powiatu	



Zadania własne													
1.	P	Ograniczenie emisji substancji do powietrza przez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej (budowa obwodnic miast w ciągach najważniejszych dróg, poprawa nawierzchni dróg, modernizacja linii kolejowych)	zarządzający infrastrukturą/ wojewoda, zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina								Ochrona jakości powietrza	10 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze w tym UE
2.	P	Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	zarząd powiatu/ gmina, właściciele nieruchomości								Wymiana pokryć dachowych azbestowych	10 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze w tym UE
3.	P	Budowa gazociągów przesyłowych i sieci gazowych w gminach	PGNiG/ zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina								Ograniczenie emisji	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE
4.	P	Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe i olejowe – użytkownicy indywidualni	mieszkańcy/ zarząd powiatu, gmina								Ograniczenie emisji	200 tys. zł.	Mieszkańcy

5.3. Poważne awarie przemysłowe

5.3.1. Analiza stanu istniejącego

Z oceny zagrożenia gminy Kobylin wynika, że do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć:

- Pożary;
- Katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- Podtopienia;
- Skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi.
- Klęski żywiołowe (susze, huragany, intensywne opady)

Poważną awarią w rozumieniu ustawy POŚ jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Na terenie gminy Kobylin do poważnych awarii może dojść na skutek awarii urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych lub podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska. WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez:

- kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
- badanie przyczyn wystąpienia awarii oraz sposobów likwidacji skutków awarii
- prowadzenie szkoleń i instruktażu.

Potencjalnym zagrożeniem środowiska i zdrowia człowieka jest transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. W przypadku wystąpienia skażenia środowiska podczas transportu materiałów niebezpiecznych (transport drogowy lub kolejowy), gdy trudno jest ustalić sprawcę zdarzenia - obowiązki usunięcia zagrożenia spoczywają na Staroście. Stąd istotne znaczenie miałyby wyznaczenie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów powstałych w



czasie usuwania skutków zdarzenia. Decyzja, co do miejsca powinna być podjęta na poziomie województwa w porozumieniu z właściwymi samorządami terytorialnymi. Z punktu widzenia narażenia mieszkańców na skutki ewentualnych skażeń środowiska podczas transportu materiałów niebezpiecznych, ważne jest opracowanie programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu awarii i sposobu zachowań w takiej sytuacji.

5.3.2. Przyjęte cele

Średniookresowe cele polityki ekologicznej do 2014 r. to:

- Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii,
- Ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi, środowiska oraz wartości materialnych.

5.3.3. Kierunki działań

Kierunki działań do 2010 roku:

1. Intensyfikacja inspekcji i kontroli obiektów niebezpiecznych przez właściwe służby.
2. Wspieranie przygotowywania planów i programów zmniejszających prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych awarii na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.
3. Prowadzenie szkoleń dla pracowników organów administracji publicznej oraz podmiotów gospodarczych w zakresie zapobiegania poważnym awariom.
4. Wspieranie współpracy odpowiednich służb i instytucji w zakresie wdrażania programów informowania mieszkańców o poważnych awariach i edukacji w tym zakresie.
5. Wsparcie przygotowania Państwowej Straży Pożarnej do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom.
6. Wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego.
7. Stworzenie systemu pozwalającego na analizę i wykorzystanie doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i przebiegu akcji ratowniczych.
8. Stworzenie systemu pozwalającego na analizę i wykorzystanie doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i przebiegu akcji ratowniczych.
9. Dookreślenie procedur dialogu ze społeczeństwem w sprawach związanych z lokalizacją i funkcjonowaniem zakładów stwarzających ryzyko poważnych awarii.

5.3.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 26 Zadania przeznaczone do realizacji

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1.	I	Rozwijanie i aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	zarząd powiatu/ służby i straże powiatowe, gmina									Ochrona przed poważnymi awariami	-	Środki własne, inne fundusze	
2.	I	Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów na ten temat	zarząd powiatu/ służby i straże powiatowe, gmina									Ochrona przed poważnymi awariami	10 tys. zł.	Środki własne, inne fundusze	
3.	P	Weryfikacja systemu wymiany informacji, komunikacji i łączności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	wojewoda/ zarząd powiatu, IMGW, RZGW									Ochrona przed klęskami żywiołowymi	5 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze	



Zadania koordynowane														
1.	P	Kontrola przestrzegania europejskiej umowy "ADR" o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych	komendant wojewódzki straży pożarnej, zarząd powiatu/ gmina, Inspekcja Transportu Drogowego								Bezpieczny transport substancji niebezpiecznych	-	Środki własne, Inne fundusze	
2.	P	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	organizacje pozarządowe, gazety lokalne/ władze powiatu, gmina								Edukacja społeczności lokalnej	1 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze	

5.4. Oddziaływanie hałasu

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, charakteryzującym się dużą ilością i różnorodnością źródeł oraz powszechnością występowania. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka. Powoduje on m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenie hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie, jak :

- komunikacja samochodowa, kolejowa, lotnicza,
- zakłady : przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe, emitujące hałas na zewnątrz,
- obiekty użyteczności publicznej związane z hałaśliwą działalnością, np. stadiony,
- transport dostawczy i komunalny, maszyny budowlane
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach (>110 kV).

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2007 nr 120 poz. 826). Wartości te przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

L.p	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 h	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1-iej najmniej korzystnej godz. nocy
1	2	3	4	5	6
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	55	50	50	40



	b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach				
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

5.4.1. Analiza stanu istniejącego

Problemy związane ze stanem środowiska na terenie gminy Kobylin, w zakresie oddziaływań akustycznych, spowodowane są wieloma czynnikami m.in. jakością sieci drogowej, stopniem urbanizacji, występowaniem małych zakładów rzemieślniczych w jednostkach zabudowy mieszkaniowej.

5.4.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy

Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

W gminie największe potencjalne zagrożenie hałasem występuje wzdłuż drogi krajowej nr 36, droga Ostrów Wlkp.-Lublin. Najwyższa dynamika obciążenia ruchem drogi krajowej występuje na odcinku Dłoń – Kobylin oraz na odcinku Kobylin – Krotoszyn. I na tychże odcinkach hałas jest największy. Można wnioskować, że znajdująca się przy tejże drodze zabudowa mieszkaniowa narażona jest na hałas przekraczający wartości dopuszczalne. Jednakże uciążliwość drogi, dla środowiska, ogranicza się do niedużej strefy, związanej przede wszystkim z pierwszą linią zabudowy.

W skład sieci podstawowej dróg wchodzi, oprócz drogi krajowej, drogi wojewódzkie. Na terenie gminy jest 19 dróg wojewódzkich V klasy technicznej. Uzupełnieniem dróg wojewódzkich i krajowej są drogi gminne. Uchwałą Rady Narodowej Miasta i Gminy Kobylin do dróg gminnych zaliczono 13 dróg o łącznej długości 46.714 km.

Stan techniczny dróg wojewódzkich i gminnych, od dawna nie odpowiada wzrastającemu natężeniu ruchu osobowego i towarowego. Obserwacje poczynione na drogach wskazują jednoznacznie, że stan ten systematycznie się pogarsza. Na wielu odcinkach dróg występują niebezpieczne koleiny, co stwarza zagrożenie dla ruchu oraz zwiększa poziom hałasu. Z uwagi na stosunkowo niewielki ruch na drogach wojewódzkich i gminnych (głównie ruch lokalny), ich uciążliwość akustyczna jest niewielka.

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost liczby mieszkańców przy głównych drogach i ulicach,
- stały wzrost uciążliwości hałasu i drgań wywołanych przez ruch drogowy.

Hałas drogowy można zmniejszyć poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu techniczny drogi oraz także poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg,
- poprawę płynności ruchu,
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich.



Liczne prace dowodzą, że hałasy kolejowe są oceniane subiektywnie jako mniej dokuczliwe niż hałasy drogowe o tej samej wartości poziomu ekwiwalentnego. Przez teren miasta i gminy przebiega jedna (całkowicie czynna – ruch osobowy i towarowy) linia krajowa relacji Głogów – Ostrów. Częstotliwość kursowania pociągów w obie strony wynosi 6 kursów na dobę (ruch osobowy). Z uwagi na małe prędkości przejeżdżających pociągów oraz niewielką ich ilość, hałasy kolejowe, nie powodują degradacji klimatu akustycznego.

W 2005 r. GDDKiA oddział w Poznaniu w trakcie trwania generalnego pomiaru ruchu, wykonała pomiary hałasu przy drodze krajowej nr 36 w Kobylinie przy ul. Krotoszyńskiej 6. Poziom dopuszczalny w badanym punkcie został przekroczony o 7,7 dB dla pory dnia, a dla nocy o 13,1 dB.

W 2007r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykonał pomiary w miejscowości Kobylin. Poniższa tabela prezentuje wyniki:

Tabela 28 Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w 2007r.

Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq}		Odległość zabudowy	Natężenie ruchu	
	Przy jezdni	Na linii zabudowy		Ogółem	Pojazdy ciężkie
Kobylin, Plac Glogera, szkoła – pora dzienna	68,0	59,6	15m	321	93
Kobylin, Plac Glogera, szkoła – pora nocna	66,0	55,0	15m	117	42
Kobylin, ul. Wolności 9 – pora dzienna	72,0	72,0	2m	381	99
Kobylin, ul. Wolności 9 - pora nocna	69,3	69,3	2m	189	96
Kobylin, ul. Przemysłowa, droga krajowa E-25 budynki mieszkalne i szkoła – pora dzienna	-	69,5	7m	1228	139
Kobylin, ul. Przemysłowa, droga krajowa E-25 budynki mieszkalne i szkoła – pora nocna	-	67,2	7m	150	56

Źródło: WIOS

Wykonane badania doprowadziły do stwierdzenia przypadku przekroczenia wartości progowej hałasu przy budynku mieszkalnym przy ul. Wolności 9 w porze nocnej.

W 2007 r. w gminie Kobylin prowadzono przebudowa drogi powiatowej nr 21453P, w m. Zalesie Małe.

W studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania terenu wyznaczone są przebiegi obwodnicy drogi krajowej nr 36 przebiegającej obecnie przez miasto Kobylin.

W związku z priorytetem budowy oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną oraz budową sali gimnastycznej to zadanie wyznaczone jest jako kolejne.

5.4.1.2. Obszary narażone na hałas przemysłowy

Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu zewnętrznego są np. piły mechaniczne, wentylatory, czerpnie powietrza, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane, w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od



pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez środki transportu (np. wózki widłowe, ciężarowy transport zewnętrzny) stanowią dodatkowe źródło hałasu.

Na terenie gminy Kobylin jest wiele różnorodnych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, z tego większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki prawa handlowego.

Działalność zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, obiektów handlowych czy placówek usługowych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Interwencje mieszkańców na ponadnormatywne oddziaływania hałasu dotyczą uciążliwości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania interweniujących. Są to głównie przypadki polegające na uskarżaniu się na zbyt głośną pracę instalacji klimatyzacyjnych, chłodniczych i wentylacyjnych, mieszczących się w zakładach, sklepach czy placówkach usługowych, jak i na transport obsługujący zakłady.

5.4.2. Przewidywane kierunki zmian

Politykę Unii Europejskiej w dziedzinie walki z hałasem określa dyrektywa 2002/49/WE w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku. Wg POŚ (art.112), ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Polityka unijna zmierza w kierunku stworzenia sprawnego systemu gromadzenia informacji o stanie klimatu akustycznego środowiska.

Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla ograniczenia emisji hałasu komunikacyjnego w gminie, istotne znaczenie będą miały przedsięwzięcia, dotyczące ograniczenia emisji komunikacyjnej. Są to działania z zakresu modernizacji sieci drogowej i zwiększenia przepustowości ruchu. W skali lokalnej istotne znaczenie ma zmniejszenie emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Kontrole przez służby WIOŚ instalacji emitujących nadmierny hałas do środowiska w znacznej mierze wymuszają na podmiotach inwestowanie w urządzenia ograniczające jego emisję (tłumiki, obudowy dźwiękoszczelne, przenoszenie instalacji do innego obiektu, skrócenie czasu pracy urządzeń).

5.4.3. Przyjęte cele

Celem średniookresowym polityki ekologicznej do 2015 w odniesieniu do tego zagadnienia jest:

- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Polski ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.

5.4.4. Kierunki działań

Kierunki działań do 2015 roku:

1. Dokonanie oceny akustycznej wybranych (newralgicznych) miejsc gminy
2. Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwości hałasu dla mieszkańców (np. budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu, dźwiękoszczelne okna).
3. Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.
4. Zmniejszenie emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.



5.4.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 29. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1.	I	Realizacja zadań modernizacyjnych na drogach powiatowych w oparciu o uprzednio opracowany program i harmonogram prac	zarząd powiatu/ zarząd dróg powiatowych									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
2.	I	Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych w oparciu o przyjęty uprzednio program	zarząd powiatu/ zarząd dróg powiatowych									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
3.	I	Rozbudowa zewnętrznych obiektów sportowych wraz z układem komunikacyjnym – Zespół Szkół Rolniczych	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie emisji hałasu	300 tys. zł.	Budżet powiatu, środki UE
4.	P	Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem	Starostwo Powiatowe									Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu
Zadania własne														
1.	P	Optimalizacja transportu publicznego i rozwój innych rodzajów transportu (nie samochodowych) oraz budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo	zarząd województwa, gmina/ zarząd powiatu, przewoźnicy									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
2.	I	Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwość hałasu dla mieszkańców (np. budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu, dźwiękoszczelne okna).	zarząd województwa, gmina/ zarząd powiatu, przewoźnicy									Ograniczenie emisji hałasu	10 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
3.	P	Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenu wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania	województwo/ WIOŚ, zarząd powiatu, gmina									Ograniczenie emisji hałasu w pobliżu linii kolejowych i dróg	20 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
3.	P	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	władze województwa, powiat, gmina									Edukacja społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	5 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.



4.	P	Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego	przedsiębiorcy/ WIOS, zarząd powiatu, gmina									Ograniczenie emisji hałasu przemysłowego	5 tys. zł.	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
5.	P	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza granice miast	GDDKiA/ wojewódzki zarząd dróg, powiatowy zarząd dróg, gmina									Ograniczenie emisji hałasu	0	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.



5.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

5.5.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie gminy Kobylin występują anteny stacji bazowych telefonii stacjonarnych i komórkowych. Nie ma obiektów nadawczych radiowo-telewizyjnych, znaczących dla środowiska. Istnieje natomiast sieć urządzeń radiokomunikacyjnych.

Podstawowymi źródłami emitującymi promieniowanie elektromagnetyczne na terenie gminy Kobylin są:

1. Stacja bazowa telefonii cyfrowej sieci Era zlokalizowanej w Starym Kobylinie nr dz. 388/17
2. Stacja bazowa telefonii cyfrowej sieci Era zlokalizowanej na hali firmy BOLSIUS POLSKA w Zalesiu Małym nr dz. 252/13 i 252/24
3. Stacja bazowa telefonii komórkowej PTK CENTERTEL zlokalizowana w Starym Kobylinie nr dz. 384/10

5.5.2. Przewidywane kierunki zmian

Polskie przepisy ochrony środowiska odnoszą się do wszystkich linii elektroenergetycznych. Znajomość problematyki oddziaływania linii energetycznych na środowisko ma istotne znaczenie przy ustalaniu zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi i hałasem emitowanym przez linie elektromagnetyczne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów (Dz.U.Nr.192,poz. 1883).

5.5.3. Przyjęte cele

Średniookresowy cel polityki ekologicznej w tym zakresie to:

- Ochrona mieszkańców Polski przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

5.5.4. Kierunki działań

Kierunki działań do 2015 r.:

1. Doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie bazy danych o polach elektromagnetycznych.
2. Opracowanie procedur administracyjnych zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól.
3. Stworzenie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól elektromagnetycznych.

5.5.5. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych

Tabela 30. Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														



1	P	Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne.	WIOŚ, WSSE/												Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Budżet Państwa
2	P	Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych	Zakłady Energetyczne												Wzrost bezpieczeństwa	-	Środki Zakładu energetycznego, środki UE

5.6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Postanowienia dyrektywy 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu przetransponowała do prawa polskiego Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. nr 75, poz. 493).

Ustawa weszła w życie 30 kwietnia, jednak zostały do niej wydane akty wykonawcze, mające dla stosowania ustawy w kilku momentach znaczenie wręcz podstawowe.

1) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. Nr 82, poz. 501)

2) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. Nr. 82, poz. 501).

Zgodnie z art. 1, ustawy z 13 kwietnia 2007 r. - ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę takich szkód, a więc odpowiedzialności zarówno zapobiegawczej, jak i kompensacyjnej. Jest to jednak odpowiedzialność przede wszystkim o charakterze administracyjnym, oparta na ustawowym ustaleniu zobowiązań adresowanych do określonych podmiotów, których egzekwowanie ma się odbywać poprzez stosowanie przez upoważnione organy administracji określonych instrumentów o charakterze głównie administracyjno-prawnym. Możliwe jest też korzystanie z roszczeń cywilnoprawnych, mają one jednak charakter uzupełniający, podobnie jak odpowiedzialność karna.

5.6.1. Przyjęte cele i priorytety

Głównym celem do 2015 r. jest:

Ponoszenie odpowiedzialności finansowej za wyrządzone szkody w środowisku przez sprawców.

Priorytety:

- Stworzenie procedury zapewniającej, że koszty działań naprawczych szkód w środowisku lub działań prewencyjnych niedopuszczających do powstania takiej szkody ponosić będą sprawcy szkody.
- Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, wprowadzenie procedury wymuszającej na sprawcach szkody informowanie organu prowadzącego tę bazę zaistniałej sytuacji.
- Prowadzenie szkoleń na temat nowych procedur odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników instytucji publicznych i podmiotów gospodarczych, potencjalnych sprawców szkód w środowisku.
- Stworzenie systemu kontroli wywiązywania się sprawcy z obowiązków w zakresie naprawy szkód w środowisku lub zapobiegania powstaniu takiej szkody.

W/w kierunki są w kompetencji Wojewody.



6. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

6.1. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- pozwolenia i decyzje administracyjne na emisję, zintegrowane, wodno-prawne, na wytwarzanie, zbiórkę i recykling odpadów, zobowiązujące do prowadzenia pomiarów
- zgłoszenia instalacji nie wymagających pozwoleń dokonywane przez zakłady je eksploatujące;
- przeglądy ekologiczne dokonywane w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko,,
- instrukcje eksploatacji obiektów związanych z gospodarką odpadami;
- wymagania kwalifikacyjne stawiane eksploatującym obiekty gospodarki odpadami;
- strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody;
- obszary ograniczonego użytkowania terenu;
- ograniczenia lub zakazanie użytkowania niektórych jednostek pływających na wodach stojących;

6.2. Narzędzia i instrumenty finansowe

- opłaty za korzystanie ze środowiska; są ponoszone za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów; ponadto na podstawie ustawy o ochronie przyrody uiszczane są opłaty za wycinkę drzew i krzewów, a na podstawie Prawa geologicznego opłaty za wydobycie kopalin;
- opłaty podwyższone za korzystanie ze środowiska uiszczają podmioty korzystające z niego bez uzyskania wymaganego pozwolenia;
- wsparcie finansowe przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w drodze udzielania oprocentowanych pożyczek, dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek, udzielania dotacji, wnoszenia udziałów do spółek, nabywania obligacji, akcji i udziałów przez fundusze ochrony środowiska, oraz wsparcie finansowe przez Ekofundusz dysponujący pieniędzmi z ekokonwersji, fundusze Unii Europejskiej (szerzej o nich w dalszym rozdziale), inne pomniejsze fundusze i fundacje wspomagające ochronę środowiska, budżet państwa, budżet samorządu województwa;
- system materialnych zachęt (ustawa *Prawo ochrony środowiska* przewiduje zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska) dla przedsiębiorców podejmujących się wprowadzania prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosiwiatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000, EMAS, programach czystej produkcji.

6.3. Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne

- odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko uregulowana jest także w Kodeksie Cywilnym; pozwala on każdemu, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko zagraża lub została wyrządzona szkoda, żądać jej naprawienia lub zaprzestania działalności; jeżeli naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić jednostka samorządu terytorialnego;
- odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone środowisku zagrożona jest karą grzywny lub ograniczenia wolności w wypadku wprowadzania do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie, eksploatacji bez pozwolenia instalacji lub lekceważenia przepisów przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku;
- odpowiedzialność administracyjna sprowadza się do możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska i oddziałujący na niego negatywnie, obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu i przywrócenia właściwego stanu środowiska;
- administracyjne kary pieniężne są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

6.4. Działalność kontrolna Gminy

Możliwość skutecznego korzystania z instrumentów administracyjnych wiąże się z podejmowaniem czynności kontrolnych. W przypadku samorządu gminnego konieczna jest dobra współpraca ze starostwem i z Inspekcją Ochrony Środowiska w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zapisów zawartych w pozwoleniach na emisję i niebawem zintegrowanych.



6.5. Edukacja społeczności lokalnej

W programie ochrony środowiska woj. wielkopolskiego problematyka edukacji społeczeństwa w tej dziedzinie przewija się podczas omawiania każdego z komponentów środowiska.

Cele w ten sposób określone wpisują się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej: „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku naturalnym. Istotne jest, aby został on osiągnięty zarówno wśród młodego pokolenia, jak i u ludzi dorosłych poprzez: edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolną edukację ekologiczną”. Przedsięwzięcia edukacyjne społeczności lokalnej znalazły odzwierciedlenie w szeregu dokumentach lokalnych poczynając od Strategii Gminy. Zamiary w tej materii dotyczą: wspierania programów edukacji ekologicznej prowadzonej przez organizacje pozarządowe, gminy, szkoły. Przewidziano organizację warsztatów ekologicznych dla młodzieży, organizację wycieczek, szkolenie rolników w zakresie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, szkolenie radnych, wreszcie systematyczną edukację mieszkańców między innymi poprzez organizację otwartych spotkań dla nich. Ponieważ zamiary te dotyczą wielu dziedzin, choć w szczególności gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej, nie zostały one szczegółowo opisane w tabelach dotyczących poszczególnych komponentów środowiska. Jednakże nie ulega wątpliwości, że bardzo ważną pozycją w wydatkach Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej powinna być edukacja. Szczególnie cenna będzie w tej materii współpraca z organizacjami pozarządowymi i szkołami. Edukacja wiąże się z rozdziałem następnym, traktującym o udziale mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska.

W Polityce ekologicznej na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 celem średniookresowym w omawianym zakresie jest:

- stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- zwiększenie liczby osób podejmujących świadome decyzje konsumenckie, uwzględniające konieczność ochrony zasobów przyrodniczych,
- tworzenie płaszczyzny współpracy z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi oraz wspieranie aktywności tych organizacji.

6.6. Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Włączanie do procesu realizacji zrównoważonego rozwoju szerokiego grona partnerów daje szansę na jego społeczną akceptację i przyjmowanie przez nich współodpowiedzialności tak za sukcesy jak i porażki. Społeczność Gminy Kobylin jest głównym adresatem działań przewidywanych *Programem*, stąd tak ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania i podejmowania decyzji i przejrzystość procedur włączających doń szerokie grono partnerów. Zadanie to, by mogło przynieść pozytywny skutek, musi być realizowane przez społeczeństwo świadome zagrożeń, jakie niesie za sobą rozwój cywilizacyjny, a więc odpowiednio przygotowane. W przeciwnym wypadku podejmowane przez władze samorządowe próby rozwiązania szeregu problemów będą napotykały na społeczny opór.

6.7. Podejście do planowania przestrzennego – ekologizacja

Zasady polityki ekologicznej państwa są zasadami, na których oparta jest również polityka ochrony środowiska województwa wielkopolskiego. Oprócz **zasady zrównoważonego rozwoju** jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

1. **Zasadę prewencji**, oznaczającą w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosiwiatowymi i europejskimi



wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care, itp.

2. **Zasadę "zanieczyszczający płaci"** odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.
3. **Zasadę integracji** polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.
4. **Zasadę regionalizacji**, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).
5. **Zasadę subsydiarności**, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel, regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.
6. **Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.



7. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska

Celem opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kobylin.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kobylin, który zgodnie z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska powinien podlegać aktualizacji nie rzadziej, niż co 4 lata.

Podstawę niniejszego opracowania niniejszej stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Powiat, Gminę WZMiUW, Nadleśnictwa, ODR, ARiMR, GUS, WIOŚ, WIR. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Uwzględniono zmiany, jakie zaszły na przełomie ostatnich dwóch lat w zakresie rozwoju infrastruktury, zmiany w stanie jakości wód, powietrza, gleb.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki, Strategia wojewódzka) i lokalnym zwłaszcza z Programu powiatowego oraz z dokumentów, koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół opracowujący Program.

Zhierarchizowana lista przedsięwzięć, odnośnie każdego komponentu środowiska przyrodniczego została zawarta w tabelach. Zadania podzielone są na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne. W każdej z tych grup wyróżnia się zadania własne i koordynowane.

Przy opracowywaniu programu, duży nacisk położono na poprawę stanu świadomości ekologicznej oraz edukację ekologiczną mieszkańców gminy.